

Alvdal kommune

Årsbudsjett 2019

Økonomiplan 2019-2026

Innhold

1. Innledning	Side	2
2. Nøkkeltall Alvdal kommune	«	6
3. KOSTRA	«	6
4. Kommuneplan	«	7
5. Statsbudsjettet 2019 og andre budsjettforutsetninger	«	7
6. Felles inntekter	«	11
7. Lånegjeld, renter og avdrag	«	13
8. Enhetene	«	14
9. Hovedoversikter drift	«	50
10. Investeringer	«	54
11. Prisliste	«	57
12. Behandling og vedtak i kommunestyret	«	60

1. Innledning

Rådmannen legger med dette fram sitt forslag til årsbudsjett 2019 og økonomiplan 2019– 2026 for Alvdal kommune. Budsjett- og økonomiplanforslaget tar utgangspunkt i sist vedtatte økonomiplan for 2018-2025, inneværende års drift og investeringer, statsbudsjettets inntektsrammer og øvrige føringer, kommunens overordnede planer og kommunens generelle økonomiske situasjon. I særlig grad vektlegges den omstillingsprosessen som har blitt gjennomført i løpet av 2018, samt utfordringer innen tjenesten for funksjonshemmede som har oppstått i løpet av 2018.

Rådmannens forslag til budsjettet 2019 legges fram uten avsetning til disposisjonsfond. I stedet salderes budsjettet med **bruk** av kr 2.470.000 fra disposisjonsfondet og med kr 1.800.000 fra fond integreringstilskudd. Forslaget til budsjettammer tar utgangspunkt i blant annet at sum frie inntekter vil utgjøre kr 182.770.000 kroner i 2019 for Alvdal kommune.

Lånegjeld og renter

I framlagte forslag til budsjett 2019 og økonomiplan 2019 - 2026, viser tallene at Alvdal kommune nå er kommet i en utfordrende økonomisk situasjon. Kommunens lånegjeld har økt som følge av betydelige, men planlagte investeringer. Samlet lånegjeld til investeringer vil pr 1/1-2019 være på 258,6 mill. kr. I tråd med signaler fra sentralbanksjefen er det lagt til grunn rentehevinger de neste 4 årene opp til 3,8 % i 2022.

Omstilling / tilpasning av driftsnivå

At Alvdal kommune hadde behov for å omstille sitt driftsnivå fram mot budsjett 2019 og økonomiplan 2019 – 2026, har vært en kjent sak i lengre tid. Derfor har det i løpet av 2018 blitt gjennomført et betydelig omstillingsarbeid som grunnlag for budsjett 2019 og økonomiplanen 2019 – 2026. Organisasjonen har jobbet godt med omstillingsarbeidet. Foruten en forventet økt lånegjeld, har omstillingsarbeidet blitt gjennomført med bakgrunn i reduserte inntekter til kommunen. Reduksjonene i kommunens frie inntekter har sitt utspring i redusert eiendomsskatt, konsesjonskraft og i deler av rammetilskuddet (i hovedsak distriktstilsk. og skjønnsmidler). I tillegg så vil kommuner som ikke har en innbyggervekst i tråd med landsgjennomsnittet oppleve en årlig reduksjon i rammetilskuddet. Dette gjelder også for Alvdal kommune. Regjeringen legger i tillegg til grunn en forventet årlig effektiviseringsgevinst hos kommunene på 0,25 %.

Selv om det har vært gjennomført et betydelig omstillingsarbeid i løpet av 2018, så oppnås ikke helårseffekt av omstillingstiltakene før i 2020. Hovedgrunnen til dette er at de fleste omstillingstiltak vil omhandle reduksjoner i stillinger.

Ser man isolert på arbeidet med omstillingen som ble gjennomført med bakgrunn i økt lånegjeld og reduserte inntekter, så viste denne prosessen at Alvdal kommune ville kunne gjennomføre en omstilling og ende opp med et resultat i form av et fortsatt godt tjenestenivå og en akseptabel årlig avsetning.

Nye utfordringer

Ved økonomirapport 2/2018 avdekket prognosen et betydelig merforbruk innen tjenesten for funksjonshemmede. I forkant av dette, hadde kommunen blitt meddelt at dette var en situasjon som ville forsterke seg ytterligere fra og med 2019. Når budsjettarbeidet startet opp, viste det seg at utfordringene var større enn hva man tidligere hadde antatt. I tillegg skulle det vise seg at enheten samtidig sto framfor en betydelig overtallighetssituasjon. Dette betyr at kommunen vil starte opp 2019 med en situasjon der flere av kommunens ansatte må fratrukke sin stilling. Dette er en svært beklagelig situasjon. Det er imidlertid verdt å merke seg at grunnen til overtalligheten skyldes reduksjon i tjenestebehov innen enheten. En kommunes overordnede oppgave vil alltid være å ansette folk til å utføre de oppgaver som skal utføres, basert på grundige faglige vurderinger. Verken mer eller mindre. Derfor påligger det kommunen et krav til å gjennomføre en bemanningsreduksjon når tjenestebehovet avtar.

Men selv om tjenestebehovet avtar innen tjenesten for funksjonshemmede, så vil behovet for tilførte driftsmidler øke. Dette har i all hovedsak sammenheng med at ressurskrevende brukere som Alvdal kommune tidligere utførte vertskommunetjenester for, nå flytter til Alvdal. Da bortfaller kompensasjonen fra kommunene der brukerne tidligere har vært registrert som bosatt. En betydelig del av dette inntektsbortfallet vil måtte kompenseres i for av økt ramme til enheten. Det foreslås at tjenesten gis en økning i budsjettrammen på 7 mill. kroner fra 2018 til 2019.

Med bakgrunn i situasjonen som oppstod i tjenesten for funksjonshemmede, kan man si at kommunen nå må gjennomføre en dobbel omstilling. Det er også et faktum at de utfordringene for kommunens økonomi som nå er nevnt, vil ha betydning for kommunens tjenesteyting. Rådmannen vil likevel sterkt presisere at dette er en situasjon som ingen skal lastes for. Kommunen vil alltid ha en plikt til å utføre nødvendige og lovpålagte tjenester for de innbyggere som bor i kommunen eller de som flytter hit. I særlig grad gjelder dette ovenfor brukere med en eller annen form for nedsatt funksjonsevne.

Videre omstilling i økonomiplanen

Som det framgår av budsjettdokumentets skjema 1A og 1B, er på ingen måte omstillingsprosessen over. Det legges opp til betydelig omstilling utover i perioden i mange enheter. I den anledning er samtlige enheter blitt utfordret på å belyse konsekvensene av foreslåtte omstillingstiltak. Å belyse konsekvensene er viktig. Innbyggerne har krav på å vite hvilke tjenester de kan forvente i tiden som kommer. Og de folkevalgte har krav på kunnskap om konsekvensene av budsjettet som skal endelig vedtas av kommunestyret. Rådmannen vil derfor henstille til at lesere av budsjettdokumentet, det være seg innbyggere eller folkevalgte, tar seg ekstra god tid til å gjøre seg kjent med budsjettdokumentets kapittel 8.

Hva betyr budsjett 2019 og økonomiplan 2019 – 2026 for kommunens innbyggere?

Til tross for at det legges opp til reduksjoner i rammen for mange enheter, mener rådmannen at Alvdal kommune fortsatt vil ha gode forutsetninger for å tilby gode tjenester. Men ting vil bli annerledes på noen områder. Det blir ikke helt som før. Man vil blant annet kunne forvente endringer i kulturtilbudet. Noe nytt vil erstatte noe som går ut. I skolene vil lærertettheten bli redusert. Men man skal gjøre det man kan for at dette ikke går utover det totale tjenestetilbudet. Til gjengjeld får Alvdal kommune en svært oppgradert bygningsmasse, nye flotte lokaler innen skole og kultur. Man får også ei skole der man vil kunne forvente noe rasjonalisering som følge av ei større skole og fleksible undervisningslokaler /arenaer. Og ikke minst får Alvdølene ei ny storstue i Sjulhustunet som gir grunnlag for nye aktiviteter, nye sosiale arenaer der skole, idrett, kultur, unge som gamle, kan møtes på nye måter. Ser man dette i en større sammenheng, relatert til de endringer man ser i et internasjonalt «kommuneperspektiv», ser man nå at Alvdal kommune er i ferd med å dreie sin virksomhet i retning der spørsmålet ikke lenger er hva kommunen kan gjøre for innbyggeren, men hva kommunen kan gjøre sammen med innbyggeren. Sett i et framtidsperspektiv der det må forventes reduserte ressurser i forhold til oppgaver som kommunesektoren skal løse, så vil dette være veien å gå for kommunene. Et annet eksempel på dette vil være en større grad av selvbetjeningsløsninger og gevinstrealisering som følge av ny It – teknologi / systemer. Innen organisasjon – og serviceenheten legges det opp til tiltak i tråd med dette. Til slutt må man også erkjenne at kommunen i større grad må tilnærme tjenesteproduksjonen til hva som er «godt nok». Så er det i denne sammenhengen verdt å minne om det faktum at ser man norske kommuner under ett, så viser statistisk signifikante undersøkelser at det ikke er sammenheng mellom kommunenes ressursbruk og innbyggertilfredshet.

Samtidig er det verdt å merke seg at det i både budsjett og økonomiplan legges opp til gode helse – og omsorgstjenester. Dette er tjenesteområder som ikke i særlig grad kan rasjonaliseres. Enheter der den gode samtalen og de hjelpende hender er det viktigste, vil alltid kreve sin bemanning.

Alvdal kommune i årene som kommer

Alvdal kommune står som sagt foran en utfordrende tid mht økonomi. Høy lånegjeld reduserer kommunens handlefrihet og fleksibilitet. Følgelig må Alvdal kommune i de kommende 10 år ha et sterkt fokus på å nedbetale gjeld. I praksis betyr dette å holde investeringstakten på et så lavt nivå som mulig. Låneopptak til investeringer utover det som er absolutt påkrevet, må unngås.

De samfunnsmessige parametere for Alvdal som lokalsamfunn er imidlertid positive. Folketallet er stabilt, fødselstallene er forholdsvis gode og næringslivet er aktivt og sørger for mange arbeidsplasser. Alvdal kommune har god score på målinger av sin kommunale tjenesteyting. Men, vi kan bli enda bedre. For Alvdal vil det være viktig å videreutvikle dette arbeidet. Det vil være viktig å profilere kommunen som bo-kommune. Med realisering av Sjulhustunet, vil Alvdal nå kunne tilby skole, kulturskole og fritidsaktiviteter i svært gode lokaler. Det bør jobbes aktivt for å utnytte potensialet i dette.

Alvdal kommune har nå bidratt til å utvikle et godt samspill mellom næringsliv og kommunal planlegging. Et samspill der næringslivet gis rammer som legger til rette for investeringer, nye arbeidsplasser og flere innbyggere. Dette samspillet må opprettholdes.

Alvdal, den 28.11.2018

Erling Straalberg
Rådmann

2. Nøkkeltall Alvdal kommune

	2018	2019	2020	2021	2022
Antall innbyggere	2.425	2.415	2.407	2.395	2.403
Antall innb. 0 – 5 år	178	180	174	176	177
Antall innb. 6-15 år	312	329	325	328	334
Antall innb. 16-22 år	225	223	224	222	223
Antall innb. 23-66 år	1.288	1.265	1.251	1.230	1.216
Antall innb. 67-79 år	282	282	288	294	299
Antall innb. 80-89 år	110	104	111	110	114
Antall innb. over 89 år	30	32	34	35	32

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall fast ansatte i kommunen	269	268	288	287	285	Ca 265
Antall årsverk i kommunen	203	206	219	223	229	Ca 215
Sykefravær i % i gjennomsnitt	7,0	5,2	7,7	8,0	5,2	

3. KOSTRA

	Alvdal 2014	Alvdal 2015	Alvdal 2016	Alvdal 2017	Dovre 2017	Hurdal 2017
Brutto driftsresultat i % av inntektene	12,0	7,5	9,6	6,6	-1,8	2,2
Netto driftsresultat i % av inntektene	3,3	6,6	6,9	2,4	-0,7	3,0
Lånegjeld i kroner pr innbygger	43.800	46.245	45.986	74.635	69.992	66.441
Lånegjeld i % av inntektene	49,0	48,7	48,3	70,0	70,7	83,5
Frie inntekter i kroner pr innbygger	58.811	59.167	61.432	64.006	62.851	56.679
Netto driftsutgift pr. innbygger til:						
Barnehage	6.548	6.430	7.039	7.732	5.726	8.035
Grunnskole	16.201	15.595	15.682	16.638	16.613	12.192
Kommunehelsetjenesten	3.715	3.258	3.281	3.705	5.082	3.040
Pleie og omsorg	18.700	17.460	17.368	19.146	22.322	18.228
Kultur	2.650	2.465	2.593	3.000	2.164	1.707
Plan, kulturminne, natur- og miljø						
Brann- og ulykkesvern						
Samferdsel						
Eiendomsdrift						
Andel av totale netto driftsutg.						
Barnehage	10,7	10,6	11,4	11,5	8,0	14,4
Grunnskole	26,6	25,7	25,3	24,7	23,0	22,0
Kommunehelsetjenesten	5,8	5,4	5,3	5,5	7,1	5,5
Pleie og omsorg	30,7	28,7	28,0	28,4	31,4	32,8
Kultur	4,3	4,1	4,2	4,4	3,0	2,5
Plan, kulturminne, natur- og miljø						
Brann- og ulykkesvern						
Samferdsel						
Eiendomsdrift						

For øvrig henvises det til eget dokument «KOSTRA-analyse» utarbeidet av KS i 2018.

4. Kommuneplan

Kommuneplanenes samfunnsdel skal legges til grunn for budsjett og økonomiplan. Kommuneplanens samfunnsdel er nylig rullert, behandlet og vedtatt (i juni 2018). Planen finnes i eget dokument. Rådmannen nøyer seg her i budsjettokumentet med å ta inn ordlyden i de tre første punktene i vedtaket:

- «1. Forslag til kommuneplanens Samfunnsdel, mot 2030 godkjennes i medhold av plan- og bygningslovens kap. 11, med vedtatte endringer.
2. Kommuneplanens visjon og verdier, mål, strategier og satsningsområder legges til grunn for virksomhetsplan, sektorplaner og andre kommunale planer.
3. Kommuneplanens handlingsdel utarbeides årlig i form av en handlingsplan, der også økonomiplan og årsbudsjett innarbeides i henhold til plan- og bygningslovens § 11-1»

For øvrig henvises det til kommuneplanens samfunnsdel i eget dokument.

5. Statsbudsjettet 2019 og andre budsjettforutsetninger

5.1 Statsbudsjettet

Regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett den 8/10-18.

Kommunenes interesseorganisasjon, KS, har i eget notat redegjort for de viktigste endringer og konsekvenser av statsbudsjettet for kommunesektoren. Rådmannen velger her i budsjettokumentet å ta inn det mest vesentlige av det KS skriver i sitt notat:

«I statsbudsjettet for 2019 legges det opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 2,6 mrd. kroner sammenlignet med nivået i revidert nasjonalbudsjett (RNB)2018. For inneværende år er imidlertid skatteinntektene oppjustert med 2,4 mrd. kroner. Oppjusteringen har sammenheng med ekstraordinært store uttak av utbytter som trolig skyldes tilpasninger til skattereformen. Sammenlignet med anslag på regnskap 2018 blir realveksten i frie inntekter i 2019 på 0,2 mrd. kroner.

Merskatteveksten i 2018 må dermed ses på som en forskuttering av veksten i frie inntekter som kommuneproposisjonen la opp til for 2019. Merskatteveksten i 2018 er samtidig en engangsinntekt som ikke vil kunne finansiere varige økninger i driftsutgiftene.

SSB har i etterkant av kommuneproposisjonen lagt fram nye befolkningsframskrivninger. Merutgiftene for kommunesektoren i 2019 er anslått til 1,3 mrd. kroner, hvorav om lag 1,0 mrd. kroner antas å belaste de frie inntektene. Dette er om lag 0,6 mrd. kroner lavere enn anslaget fra Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi fra mars i år basert på SSBs forrige befolkningsframskriving og alternativet med lav innvandring.

Veksten i frie inntekter som det legges opp til i statsbudsjettet ligger helt nederst i det angitte intervallet for inntektsvekst i kommuneproposisjonen 2019 (2,6 – 3,2 mrd. kroner). Merskatteveksten gir isolert sett økt økonomisk handlingsrom inneværende år. Økt kostnadsvekst, hovedsakelig som følge av økte elektrisitetspriser, trekker i motsatt retning. Den kommunale lønns- og prisveksten i 2018 er oppjustert med 0,4 prosentenheter fra 2,6 til 3,0 pst, hvilket tilsvarer 1,9 mrd. kr. For 2019 er lønns- og prisveksten anslått til 2,8 pst.

Veksten i frie inntekter i 2019 målt fra inntektsnivået i 2018 uten merskattevekst, anslås til 0,7 pst. Den faktiske realveksten i frie inntekter fra 2018 til 2019 er anslått til 0,0 prosent.

Fylkeskommunenes regionale utviklingskraft reduseres:

De senere års kutt i de regionale utviklingsmidlene fortsetter. For 2019 foreslås det en reduksjon på 223 millioner fra saldert budsjett for 2018, tilsvarende en nedgang på rundt 16 prosent.

KS mener dette vil skade fylkeskommunenes arbeid med samfunnsutvikling. Reduksjonen står også i kontrast til intensjonene i regionreformen om å styrke nettopp samfunnsutviklingsarbeidet i regionene. I statsbudsjettet opplyser for øvrig regjeringen selv at de regionale utviklingsmidlene utløser om lag det tredobbelte i annen kapital til prosjekter i fylkene.

Midlene til regionale forskningsfond kuttes også, fra 210 til 183 millioner kroner. Interregmidlene opprettholdes på inneværende års nivå.

Nytt inntektssystemutvalg for kommunene:

I statsbudsjettet opplyses det at Kommunal- og moderniseringsdepartementet på nyåret 2019 vil nedsette et offentlig utvalg for å gjennomgå inntektssystemet for kommunene. KS er glad for dette initiativet, og legger til grunn at utvalget vil være bredt sammensatt samtidig som kommunene blir tungt representert.

Pedagognormen i barnehagene:

Høsten 2018 ble pedagognormen i barnehagene innskjerpet, samtidig som det ble innført en generell bemanningsnorm. Barnehageeier har frem til 1.8.2019 for å innfri bemanningsnormen som gjelder både for private og kommunale barnehager. Pedagognormen skjerpes fra maksimum 18 barn per pedagogisk leder til 14 barn. Det må ansettes en ny pedagogisk leder om barnetallet økes fra 14 til 15 barn. Bemanningsnormen innføres med maksimalt 6 barn per ansatt. Normen kan oppfylles prosentvis. KS beregner innføringen av normen i 2019 til å koste over 400 mill. kroner mer enn det som er bevilget i statsbudsjettet. Om private og kommunale barnehager skal gjøres i stand til å innfri normene samtidig må bevilgningen økes.

Uten samtidig finansiering av bemannings og pedagognorm for kommunale og private barnehager vil normene bli krevende å innfri for private barnehager de neste årene. Om det ikke bevilges økte overføringer til kommunene innebærer det en vedvarende underfinansiering.

Manglende finansiering innebærer at mange kommuner må gjøre omdisponeringer og prioritere ned andre tjenester for å kunne oppfylle normene. Noen kommuner blir spesielt hardt rammet.

Norm for lærertetthet i grunnskolen:

Stortinget vedtok i 2018 innføring av norm for lærertetthet, og av innstillingen fra Utdannings- og forskningskomiteen framgår det at ingen kommuner skal tape på innføringen av normen. Dette stadfestes i Finanskomiteens innstilling til RNB 2018: *«det eksisterende øremerkede tilskuddet til økt lærertetthet på 1.-4. trinn videreføres som i 2018 og inngår i kompensasjonen til kommunesektoren og at ingen kommuner skal tape på innføring av normen i 2018».*

Stortingets vedtak innebærer at det fra høsten 2018 skal være 1 lærer per 16 elever i 1.-4. klasse og 1 lærer per 21 elever i 5.-10. klasse. Fra høsten 2019 skjerpes kravene slik at det skal være 1 lærer per 15 elever i 1.-4. klasse og 1 lærer per 20 elever i 5.-10. klasse.

I statsbudsjettet er det et felles øremerket tilskudd til økt lærertetthet og finansiering av lærernorm.

Dette tilskuddet økes ikke fra 2018 til 2019, selv om normkravet skjerpes fra 1.8.2019. Konsekvensen av dette er at andelen av det øremerkede tilskuddet som må disponeres for å bringe kommuner opp til minimumsnivået i normen øker fra om lag 200 mill. kroner i 2018 til om lag 400 mill. kroner i 2019.

Andelen av det øremerkede tilskuddet til generell styrking av lærertetthet, og som fordeles mellom kommunene etter grunnskolenøkkelene, blir som følge av dette redusert fra om lag 1,2 mrd. kroner i 2018 til 1,0 mrd. kroner i 2019. Mange kommuner vil dermed oppleve at man får mindre i øremerkede overføringer til generell satsing på lærertetthet i 2019 sammenlignet med 2018.

Samtidig er 200 mill. kroner av veksten i frie inntekter i 2019 begrunnet med satsing på tidlig innsats i skolen. I Kunnskapsdepartementets forslag til statsbudsjett omtales dette blant annet slik: *«mellom anna kan nyttas til fleire lærerårsverk ved opptrappinga av lærernorma hausten 2019».* I realiteten er imidlertid dette kun en anvisning til kommunene om hvordan de kan videreføre lærertetthet fra 2018 når den generelle delen av det øremerkede tilskuddet reduseres, snarere enn en ytterligere satsing.

Kompetanseutvikling i barnehagene og grunnskolen:

I statsbudsjettet videreføres de regionale ordningene for kompetanseutvikling som er innført både for barnehage og grunnskole. I 2019 vil også videregående opplæring/ fylkeskommunene omfattes av

ordningen. Dette er en viktig forutsetning for at de statlige kompetansemidlene i disse ordningene skal være bedre tilpasset lokale behov. Andre tiltak skal utfases og legges inn i disse ordningene for barnehage og skole. For barnehage skal totalt 140 mill. kroner fases inn i denne ordningen. For grunnskolen blir summen totalt om lag 230 mill. kroner.

Videre er det foreslått å bruke om lag 122 mill. kroner til å videreutvikle nye karriereveier for lærerne, de såkalte lærerspesialistene. Dette er en økning på 70 mill. kroner fra inneværende år, og vil legge til rette for en dobling av antall lærerspesialister fra 600 – 1200 lærere.

Både kommuner/fylkeskommuner, skoleledere og lærere står overfor mange muligheter og utfordringer, og lærerspesialistene kan få en sentral rolle i den forbindelse. Det gjelder blant annet implementering av ny overordnet del til læreplanen, fagfornyelsen, arbeidet med elevenes skolemiljø og mobbing og desentralisert kompetanseheving.

KS vil likevel påpeke at de mange forane og krevende rutinene som nå etableres regionalt, for å ivareta de ordningene for kompetanseutvikling både for barnehage og grunnskolen, må ha en betydelig sum å fordele til lokale behov;

- barnehage- og skolebaserte tiltak om nye rammeplaner
- fagfornyelsen
- læringsmiljø
- digitalisering, bygge fag- og profesjonsfelleskap
- vurderings- og tolkningsfelleskap

Da må de ulike bevilgningene også kunne veies opp mot hverandre, herunder:

- 140 mill. kroner til regionalt definert kompetanseutvikling i barnehage
- 230 mill. kroner til regionalt definert kompetanseutvikling i den 13-årige grunnskolen
- 122 mill. kroner til 1200 lærerspesialister.

Nytt kutt i ressurskrevende tjenester ordningen:

Med virkning fra regnskapsåret 2018 foreslås det at kommunene får kompensert 80 prosent av egne netto lønnsutgifter til helse- og omsorgstjenester til enkeltbrukere ut over et innslagspunkt på 1 320 000 kroner. Regjeringen øker dermed innslagspunktet med kroner 50.000 utover lønnsvekst, hvilket vil påføre kommunene merutgifter til ressurskrevende tjenester på om lag 300 mill. kroner. Den samlede innstramningen i ordningen de siste 4 årene blir dermed over 1 mrd. kroner.

KS er kritisk til at toppfinansieringsordningen nok en gang svekkes ved at innslagspunktet heves. Dette kan gi prioriteringsutfordringer i kommunene og medføre kutt i andre tjenester. I 2017 var 8 033 ressurskrevende tjenestemottakere omfattet av ordningen. Dette er brukere under 67 år med størst behov for helse og eller omsorgstjenester. Regjeringens forslag innebærer en ny overvelting av kostnader for ressurskrevende tjenester til yngre brukere fra stat til kommune. KS har tatt opp disse kuttene med Stortinget hvert år, men uten at kuttene er blitt reversert. KS har også tatt opp at brukere som er i ordningen ved fylte 67 år burde kunne inkluderes i ordningen også etter 67 år.

Investeringsstilskuddsordningen for sykehjem og omsorgsboliger deles i to:

Etter Stortingsvedtaket tidligere i vår om likebehandling i investeringsstilskuddsordningen for sykehjem og omsorgsboliger, blir ordningen delt i to. Den ene halvparten stiller krav om netto tilvekst, mens den andre er forbeholdt rehabilitering av bygg. Rammen gir rom for 750 plasser i hver ordning, til sammen 1500 plasser. I revidert nasjonalbudsjett for 2017 og 2018 ble tilsagnsrammen økt med henholdsvis 1 300 plasser og 700 plasser sammenliknet med tilsagnsrammene i vedtatt statsbudsjett. KS vil derfor be om at rammen for nye plasser økes og tilpasses kommunenes behov allerede nå. Videre bør kravet om nettotilvekst utsettes til 2025, slik at kommunene både får tid til å tilpasse sine investeringsplaner og får gjort grundige fremskrivninger av behov for plasser. KS anerkjenner at det er behov for netto tilvekst av plasser nasjonalt, for å møte behovene som følger av demografiske endringer. På kort sikt er likevel behovet for et mer differensiert tilbud større, og det kan best oppnås ved en mer fleksibel tilskuddsordning som gir mulighet for at også trygghetsboliger og andre boliger uten heldøgns omsorg kan inkluderes i ordningen. Siden behovet for flere typer boliger er nevnt i regjeringsplattformen, bør det også kunne forventes at det gir utslag i endrede tilskuddsordninger.»

I uke 47 inngikk partiene Høyre, FrP, Venstre og KrF avtale om statsbudsjettet for 2019. Selv om budsjettet skal behandles og vedtas av Stortinget er det stor grunn til å anta at den inngåtte avtalen vil bli vedtatt. Avtalen innebærer noen endringer sammenliknet med regjeringens forslag for kommunal sektor. De største (i kroner) endringene er:

- Innslagspunktet for refusjon vedr. ressurskrevende brukere reduseres til xx kr.
- Mer midler til helsestasjoner (økt bemanning)
- Mer midler til bemanningsnorm i barnehagene
- Mer midler til lærernormen (øremerkede midler)
- Tilskuddsordning til mentorordning for nye lærere
- Tilskudd til klimatiltak

5.2 Lønns- og prisvekst

Lønnsvekst:

Utgangspunktet for enhetenes lønnsutgifter i budsjettammen er opprinnelig 2018-budsjett. I forslaget til budsjettammen er det lagt inn 2,8 % økning av lønnsutgiftene. Budsjettammen for 2019 vil dermed være basert på de enkelte ansattes lønn pr. 1/1-2019.

Prisvekst:

Enhetenes budsjettammen er justert for 2 % prisvekst. Enkelte enheter foretar mye kjøp av tjenester fra andre kommuner, fra IKS'er osv. Disse er kompensert for 2,5 % prisvekst.

5.3 Pensjonspremiene

Kommunen er medlem i to pensjonskasser, Statens pensjonskasse (for lærerne) og Kommunal landspensjonskasse (for de øvrige ansatte). Pensjonspremien for lærerne er nokså stabil fra år til år, ca. 12 %. I Kommunal landspensjonskasse (KLP) varierer pensjonspremien fra år til år. Enkelte år er endringen stor fra forrige år. I 2018 er premien anslått til ca. 15 %. For 2019 viser prognosen fra KLP at den blir ca. 17,2 %. De siste årene har den faktiske pensjonspremien blitt noe lavere enn det prognosen fra KLP har vist på høsten året før budsjett- og regnskapsåret. Etersom vi har pleid å legge

premiesats basert på prognosen til grunn ved budsjetteringen, har vi hatt mindreforbruk på utgiftene til pensjonspremie i regnskapet de siste årene. I 2019-budsjettet har vi lagt oss litt lavere i premiesats enn det prognosen fra KLP viser. Vi har brukt 16,6 %, fordi vi regner med at avkastningen i KLP blir større enn det de sjøl antar, noe som vil medføre større tilbakeføring av overskudd til medlemmene i KLP enn det KLP sjøl har lagt til grunn.

5.4 Fondsmidler

Fondsmidler som kan brukes i drift, fordeler seg på to hovedgrupper; disposisjonsfond og bundne fond. Tabellen under viser beløp pr. hovedgruppe pr. 31/12 de 6 siste årene.

Beløpene er i mill. kr

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Disposisjonsfond	7,1	6,5	9,2	15,2	32,8	38,7
Bundne driftsfond	13,6	15,7	17,1	21,1	13,2	13,6

Til og med 2015 inngikk integreringstilskudd flyktninger i bundne fond. Fra 2016 inngår disse midlene i gruppa disposisjonsfond.

5.5 Befolkningsutvikling

Alvdal har i mange år hatt og har fortsatt et nokså stabilt folketall. Se kapittel 2 Nøkkeltall lenger opp i dokumentet. Antall innbyggere er den faktoren som påvirker kommunens inntekter mest. I gjennomsnitt generer 1 ny innbygger ca. 67.000 kr i økt inntekt for kommunen. Beløpet varierer bl.a. i forhold til alder. Nye innbyggers inntekt/skatt har forholdsvis liten betydning for kommunens inntekter.

6. Felles inntekter

6.1 Skatt og skatteutjevning

Alvdal kommunes andel av innbetalt skatt de siste 7 årene:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel av
	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	2017
Januar	4 913	5 462	5 645	5 537	5 834	6 383	6 728	
Februar	2 185	2 000	2 045	1 450	872	1 433	1 392	
Mars	6 772	7 314	7 589	7 700	8 225	8 763	9 434	
April	1 857	1 865	1 865	1 419	949	1 459	1 317	
<i>Sum 1. tertial</i>	<i>15 727</i>	<i>16 641</i>	<i>17 144</i>	<i>16 106</i>	<i>15 880</i>	<i>18 038</i>	<i>18 871</i>	<i>104,6</i>
Mai	8 499	8 168	8 661	8 011	9 056	9 427	13 764	
Juni	265	158	249	478	940	266	246	
Juli	3 974	5 411	5 151	5 428	5 844	6 212	6 731	
August	1 580	537	474	626	548	625	362	
<i>Sum etter 2 tert.</i>	<i>30 045</i>	<i>30 915</i>	<i>31 679</i>	<i>30 649</i>	<i>32 268</i>	<i>34 568</i>	<i>39 974</i>	<i>115,6</i>
September	7 700	7 600	8 050	8 150	8 826	9 458	10 132	107,1
Oktober	-350	-99	-470	54	284	258	-1 912	
November	7 919	8 681	8 920	10 035	11 189	13 846		
Desember	330	211	166	167	346	1 392		
SUM:	45 644	47 308	48 345	49 055	52 913	59 522	48 194	81,0

Skatt og skatteutjevning må ses i sammenheng. De faktiske tallene for 2017, årsprognose for 2018 og budsjett for 2019 er slik:

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2026

	Statsbudsj.	Kommunens	Kommunens	Regnskap	Regnskap	Endring
	2019	budsj 2019	budsj 2018	2018	2017	fra 17 til 18
Skatt	i 1000 kr	i 1000 kr	i 1000 kr	i 1000 kr	i 1000 kr	i 1000 kr
Jan. - juli				39 612	33 943	5 669
August				362	625	-263
Sept.				10 132	9 458	674
Oktober				-1 912	258	-2 170
Sum pr. 31/10				48 194	44 284	3 910
Nov.-des.				14 806	15 242	-436
Sum skatt hele året	61 050	63 000	60 000	63 000	59 526	3 474
Skatteutjevningen						
Jan. - juli				2 742	7 107	-4 365
August				476	497	-21
Sum pr. 31/8				3 218	7 604	-4 386
Sept.-des.				3 982	1 420	2 562
Sum hele året	8 660	8 420	10 200	7 200	9 024	-1 824
Sum skatt og skatteutj.	69 710	71 420	70 200	70 200	68 550	1 650

Staten har anslått skatt og skatteutjevning for 2018 til å bli 69.200.000 kr. Dette er 1,0 mill. kr lavere enn vår egen prognose. Som tallene viser legger vi opp til at skatt og skatteutjevning for 2019 blir 1.710.000 kr høyere enn det staten har beregnet i forslaget til statsbudsjett. Rådmannen mener dette er forsvarlig, basert på to forhold:

- Det har vært avvik mellom statens prognoser og faktiske beløp de to siste årene. De faktiske beløp har vært større enn prognosene fra staten.
- Skatt og skatteutjevning hittil i år viser en sannsynlig merinntekt sammenlignet med statens prognose.

6.2 Rammetilskudd

Rammetilskuddet fra staten består av

- innbyggertilskudd som i kroner er likt pr. innbygger i hele landet
- utgiftsutjevning basert på div. kriterier, blant annet antall innbyggere i forskjellige aldersgrupper
- distriktstilskudd
- skjønnsmidler

Både distriktstilskuddet og skjønnsmidlene er for Alvdal kommune redusert de siste årene.

De siste års rammetilskudd og prognose for de nærmeste årene basert på statsbudsjett 2019:

Beløp i 1000 kr

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Innbyggertilskudd	56.627	57.915	60.316	60.555	60.646	60.653
Utgiftsutjevning	23.763	22.413	24.803	24.850	24.867	24.868
INGAR	-245	746	-130			
Saker særskilt fordeling	738	772	851	851	436	436
Småkommunetillegg	4.990	4.435	4.559	4.559	4.459	4.559
Ordinært skjønn	1.000	1.000	850	850	850	850
Sum	86.873	87.281	91.249	90.815	90.508	90.516

6.3 Eiendomsskatt og konsesjonskraft

Alvdal kommune har eiendomsskatt på «alt», det vil si både på det som kalles verker og bruk (næringsseiendommer med unntak av landbruk og kraftverk) og på all annen eiendom (boliger, hytter, tomter osv.). Vi benytter nå høyeste lovlige sats (0,7 %). Alle faste eiendommer ble sist taksert i 2013. Kraftverkene inngår i verker og bruk. Skattegrunnlagene for kraftverkene har gått kraftig ned de siste årene. I 2014 mottok kommunen 7,7 mill. kr i eiendomsskatt fra kraftverkene. I 2017 var beløpet 4,5 mill. kr. For 2018 er beløpet om lag det samme som for 2017. Kommunen har ennå ikke mottatt skattegrunnlagene for 2019 fra Skatteetaten, sjøl om Skatteetaten hadde lovt at dette skulle foreligge midt i november. Vi har dermed ikke grunnlag for å kunne beregne neste års eiendomsskatt fra kraftverkene. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett for 2019 foreslått at grunnlagsrenten skal øke, noe som vil bety en reduksjon i skattegrunnlaget for kraftverkene.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2018 vedtok Stortinget endringer i adgangen til å kreve eiendomsskatt fra verker og bruk. Dette medførte at kommunene må gjennomføre retaksering på verker og bruk (gjelder ikke kraftverk). Hvordan dette vil slå ut for Alvdal kommune er for tidlig å si. Regjeringen har innført en overgangsordning for de neste 7 årene der det vil bli gitt en delvis kompensasjon for reduksjonen/bortfallet av eiendomsskatt fra verker og bruk. KS sitt eiendomsskatteforum har dog signalisert overfor regjeringen at kompensasjonsordningen på langt nær dekker reduksjonen i eiendomsskatt samlet sett for kommunene som blir berørt.

Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett for 2019 foreslått endringer i eiendomsskatten på boliger og hytter. De foreslår at 70 % av ligningsverdi skal brukes som skattegrunnlag og at makssatsen for boliger og hytter skal være 0,5 %. Disse endringene vil tidligst gjelde fra 2020. Hvordan dette vil slå ut for Alvdal kommune er for tidlig å si. Kommunene har neppe muligheter til sjøl å beregne utslagene dette vil få. Her må nok Skatteetaten involveres.

Rådmannen har foreløpig lagt inn 11,5 mill. kr i samlet eiendomsskatt i 2019 og utover i langtidsperioden. Dette er 0,5 mill. kr lavere enn årets eiendomsskatt. Det er med andre ord tatt høyde for noe reduksjon fra kraftverk, men som nevnt så har kommunen enda ikke mottatt skattegrunnlagene fra Skatteetaten.

Konsesjonskraftinntekten varierer fra år til år, påvirkes delvis av strømpris og strømforbruk, men aller mest av inngåtte kontrakter. I 2011 mottok kommunen 3,1 mill. kr i konsesjonskraft. I 2017 var beløpet 557.000 kr. Nå er denne inntekten på vei opp igjen og det forventes at den blir om lag 1,5 mill. kr i år. Konsesjonskraftinntektene er frie midler og brukes i kommunens ordinære drift.

7. Lånegjeld, renter og avdrag

7.1 Lånegjeld

Lånegjelda til investeringer har utviklet seg slik de siste 6 årene:

Beløpene er i mill. kr og er pr. 31/12 de enkelte år.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lånegjeld investeringer	87,4	95,9	115,7	121,3	121,7	201,0

Kommunens låneopptak i 2018 er 72 mill. kr. Kommunen innbetaler 9,55 mill. kr i ordinære avdrag i 2018 og vi har innbetalt 4.446.640 kr i ekstraordinære avdrag i år. Samlet lånegjeld til investeringer vil dermed være 258,6 mill. kr pr. 31/12-18. Pr. 31/12-13 var lånegjelda til investeringer 100 mill. kr. Siden da har lånegjelda til investeringer økt med 158 %. I de siste 5 årene, altså i perioden 2014 til og med 2018, har kommunen investert for brutto 360 mill. kr. For sammenligningens skyld kan det nevnes at i perioden 2009 til 2013 ble det investert for 67 mill. kr.

7.2 Renter

Renten er på vei opp etter mange år med kun reduksjon. Norges Bank har i høst økt styringsrenta med 0,25 %-poeng. Sentralbanksjefen har varslet inntil 6 ytterligere rentehevinger fram til 2020.

Kommunen har hittil i år mottatt to varsler om renteøkning fra en av våre långivere. Rådmannen legger til grunn slik lånerente (flytende rente) de nærmeste årene:

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2,2 (+0,5)	3,1 (+1,4)	3,8 (+2,1)	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8

Rådmannen anslår at renta vil øke med i gjennomsnitt 0,5 %-poeng fra 2018 til 2019 fra rentenivået som ble lagt til grunn i 2018-budsjettet. Det er lagt til grunn en ytterligere renteøkning på 0,9 %-poeng fra 2019 til 2020 og 0,7 %-poeng fra 2020 til 2021. For resten av perioden er det ikke lagt inn ytterligere økning.

7.3 Avdrag

Avdragsbeløpene i budsjettskjema 1A er i henhold til inngåtte låneavtaler med långiver. Alle lån vedr. Sjulhustunet er tatt opp med 30 års nedbetaling. Forslag til budsjett og økonomiplan inneholder ikke avdragsutsettelse.

8. Enhetene

8.1 Organisasjons- og serviceenheten

8.1.1 Enhetens tjenesteområder

Enheten er tillagt funksjonene skatteinnkreving, innkreving kommunale krav, boligkoordinering, budsjett/økonomiplan, regnskap, fakturering (deler av den), økonomistyring/-rapportering, lønn, personal, sak/arkiv, informasjon, servicetorg, salg-/skjenkebevilling alkohol, IKT og næringsarbeid. Enhetsleder har også rollen som assisterende rådmann.

8.1.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Ledelse, assisterende rådmann og næringsarbeid	1,0
Budsjett/økon.plan, regnskap, fakturering, økonomistyring/rapportering	1,9
Skatteinnkreving, innfordring kommunale krav og boligkoordinering	1,0
Lønn og personal	3,0
Sentralbord/servicetorg, sak/arkiv, informasjon	3,0
IKT *	0,5
SUM	10,4

*) Se kommentarer under ansvar 1010 lenger ned.

8.1.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
1000	Servicekontoret	7.438	7.511	7.615	7.408
1010	IKT	3.931	4.397	4.397	4.390
1020	Fellesutgifter	913	817	817	866
1040	Internkontrollsystem	73	75	75	76
1050	Felles personaltiltak	1.209	1.932	1.932	1.415
1060	Salg/skjenkebevilling	-30	0	0	-13
1070	Beredskap				18
SUM		14.326	14.732	14.836	14.160

8.1.4 Endringer i tjenestetilbud/driftsnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Effektivisering	-50	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Nivå/terskel	0	-125	-125	-125	-125	-125	-125	-125
Struktur/interkommunalt samarbeid	0	-100	-300	-500	-500	-500	-500	-500
0,2 årsverk finansieres fra kraftfondet	-195	-185	-185	-185	-185	-185	-185	-185
Sum	-245	-610	-810	-1.010	-1.010	-1.010	-1.010	-1.010

8.1.5 Kommentarer/opplysninger

Kolonnen justert budsjett 2018 i tabellen over inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018.

På grunn av store økonomiske utfordringer samlet for kommunen foreslår rådmannen at driften i organisasjon- og service finansieres med 100.000 kr fra integreringstilskudd flyktninger i 2019. I tillegg foreslås det å finansiere driften i 2019 med bruk av 195.000 fra kraftfondet og 100.000 kr fra fond «Kompetanseheving». Disse tre «grepene» er ikke bærekraftige da fondsmidler (med unntak av kraftfondet) er engangsmidler og bruken av integreringstilskudd må tas ned fra 2020 og utover og fases helt ut fra 2024 ettersom mye tyder på at det blir færre flyktninger å bosette fra 2019 og utover.

Ansvar 1000 Servicekontoret

Det er budsjettet i henhold til omstillingsmatrise med 0,5 årsverk reduksjon med halvårseffekt i 2019. Som nevnt ovenfor er det lagt inn kr. 100.000 i bruk av flyktningefond, integreringsmidler. Det er lagt inn kr 195.000 fra Kraftfond for å dekke stillingsressurs til administrativt næringsarbeid. Dette er gjort for å redusere budsjetttrammen, dvs. finne annen finansiering enn gjennom budsjetttrammetildeling. Eiendomsskattekontoret for Alvdal ligger i plan/byggesak/geodata i Tynset kommune. Tynset er vertskommune. Eiendomsskattekontoret har funksjonen som sekretariat for takstnemnda. Kostnaden for Alvdal kommune er av Tynset kommune beregnet til 263.000 kr for 2019. Kostnaden består bl.a. av 0,15 årsverk og programvare.

Alle kommuner er av Skatteetaten pålagt å drive med arbeidsgiverkontroll av bedrifter/næringsdrivende. Vi kjøper denne tjenesten fra Røros kommune (tjenesten er underlagt skatteoppkreveren i Røros). For 2019 er det budsjettet med 187.000 for arbeidsgiverkontrollen. Det tas forbehold for at beløpet er for lite/for stort da det ikke foreligger budsjett for dette fra Røros kommune.

Når det gjelder reduksjonene i budsjetttrammen fra 2020 og utover henvises det til pkt. 8.1.6 nedenfor.

Ansvar 1010 IKT

Det er budsjettet med 1,5 årsverk som leies ut til FARTT. Disse årsverkene er ikke tatt med i tabell 8.1.2. FARTT har en budsjettet kostnadsvekst på under 2 prosent fra 2018 til 2019, tidligere år har denne til sammenligning vært +/- 10 prosent.

Ansvar 1020 Fellesutgifter

Tiltak med tilhørende utgifter videreføres. Dette er ulike medlemsavgifter og felleskostnader for hele kommunen.

Ansvar 1040 Internkontrollsystem

Kostnad for drift av kommunens internkontrollsystem.

Ansvar 1050 Felles personaltiltak

Budsjett for personaltiltak og -utvikling i hele kommunens organisasjon videreføres. Dette gjelder bl.a. satsing på lærlinger, videreutdanning, andre kompetansetiltak, forsikringer og kontingent til/bruk av bedriftshelsetjeneste. For 2019 er det lagt inn kostnader for deltakelse i nettverk gjennom KS for utarbeidelse av kommunal Arbeidsgiverpolitikk/-strategi. Det er lagt inn 100.000 kr fra fond «Kompetanseheving» for å finansiere deler av utgiftene knyttet til opplæring.

Ansvar 1060 Salg/skjenkebevilling

Her føres utgifter og inntekter ved forvaltning og drift av salgs- og skjenkebevillinger. Gebyrinntektene skal i teorien dekke utgiftene. Kommunen bruker eksterne aktører som kontrollører.

Ansvar 1070 Beredskap

Det er opprettet et eget ansvar for kommunens beredskapsarbeid. Funksjon som kommunens Beredskapskoordinator er lagt til ass.rådmann. Det er knyttet faste utgifter til nødkommunikasjon for bruk ved beredskaps- eller i krisesituasjoner

8.1.6 Ekstra fokus i 2019

1. Effektivisere drifta ved gevinstrealisering av investerte IKT-verktøy, endring i åpningstid sentralbord og publikumsmottak. Krever fokus på kompetanseutvikling blant medarbeiderne og bruk av LEAN som verktøy for å se på oppgaveflyt intern i enheten og i samhandling med andre enheter.
2. Interkommunalt samarbeid på nye områder er lagt inn med vesentlig effekt i økonomiplanperioden. Det må startes et arbeid i 2019 med andre kommuner for å avklare muligheter og effekter.
3. Utarbeide egen Arbeidsgiverpolitikk/-strategi. Dette arbeidet er startet i 2018 med første nettverkssamling. Arbeidet gjennomføres av en prosjektgruppe bestående av ass.rådmann, 2 fra personalavdelingen, 2 enhetsledere, fellestillitsvalgt og hovedverneombud. Partssammensatt utvalg foreslås som styringsgruppe i dette arbeidet. Strategien skal behandles i kommunestyret høsten 2019.

8.2 Flyktningtjenesten

8.2.1 Enhetens tjenesteområder

Enheten jobber etter introduksjonsloven. Den har tre mål:

- Gi grunnleggende ferdigheter i norsk
- Gi grunnleggende innsikt i norsk samfunnsliv
- Forberedelse til yrkeslivet

Formålet er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet. Dette skal skje gjennom deltagelse i introduksjonsprogrammet som er et opplæringsløp som i omfang skal gjennomføres på to år, eller som ved særlige grunner kan utvides til tre år. Programmet skal fylle et ordinært arbeidsår i antall timer.

Det er flyktninger som er i introduksjonsordningen som tjenesten i utgangspunktet er «ansvarlig» for, men flyktningtjenesten yter også betydelig hjelp til flere av de som har vært i introduksjonsordningen tidligere.

8.2.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Boveileder	0,6
Programveileder	1,8
Enhetsleder	1,0
Sum	3,4

8.2.3 Brutto driftsutgift pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj. 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
1500	Introduksjonsordningen	7.734	8.083	8.109	5.785
1510	Voksenopplæringen	2.513	1.800	1.800	1.335
1501	Prosjekt «Integrering»				50
Sum		10.247	9.883	9.909	7.170

Både introduksjonsordningen og voksenopplæringen finansieres p.t. fullt ut av statlige tilskudd.

8.2.4 Kommentarer/opplysninger

Ansvar 1500 Integreringsordningen

I Alvdal er det nå til sammen 82 flyktninger, hvorav 44 er barn og ungdommer og 38 er voksne. Alvdal Kommune har fått anmodning om å bosette 10 flyktninger i 2018. Pr. november 2018 er det bosatt 6 nye flyktninger i år. Bosettingssituasjonen fra 2019 er per nov. 2018 ukjent for kommunen. Antall flyktninger som kommer til Norge er nå langt lavere enn de siste årene. Derfor er det svært stor sannsynlighet for at det vil bli bosatt færre flyktninger i Alvdal de nærmeste årene enn det er bosatt de siste årene. Budsjettet for 2019 er basert på det antall flyktninger Alvdal kommune har pr. i dag. Basert på dette vil kommunen motta slikt integreringstilskudd i år og de neste 4 årene:

2018	2019	2020	2021	2022
10.090.000	6.843.000	3.705.000	1.372.000	430.000

Budsjettet for 2019 er satt opp med brutto utgifter på 5.785.000 kr som finansieres ved bruk av integreringstilskudd. Ca. 50 % av utgiftene er introduksjonsstønning til de av flyktingene som er på det 2-årige (event. 3-årige) introduksjonsprogrammet. I 2019 skal vi drive mer veiledning med formål å få flere av flyktingene inn i arbeidslivet.

Ettersom det er usikkert om og eventuelt hvor mange nye flyktninger kommunen skal bosette fra 2019 og utover er det ikke mulig å anslå størrelsen på bosettingsutgiftene. Hvis kommunen ikke skal bosette flyktninger, eventuelt bosette svært få flyktninger de nærmeste årene, må flyktingtjenesten vurderes.

Ansvar 1501 Prosjekt «Integrering»

Ett av målene med dette er å øke fokuset på integrering som bl.a. vil innebære å øke flyktingenes deltakelse i forskjellige aktiviteter i lokalsamfunnet. Dette gjøres ikke av seg selv, så her må både flyktingtjenesten og andre bidra.

Ansvar 1510 Voksenopplæringen

Tynset kommune drifter voksenopplæringen etter vertskommunemodellen. Voksenopplæringen er obligatorisk for flyktninger. Innvandrere har et frivillig tilbud om opplæring her. Tilbudet er gratis inntil 50 timer for innvandrere. Utover dette må den enkelte innvandrere betale sjøl.

8.2.5 Ekstra fokus i 2019

1. Drive mer integrering, dvs. jobbe med å øke flyktingenes deltakelse i aktiviteter i lokalsamfunnet (Prosjekt «Integrering»)

2. Flyktningtjenesten skal være mer aktiv i forhold til å få flere av flyktingene inn i arbeidslivet og dermed bidra til å redusere sosialhjelpsutgiftene. Dette vil innebære mer samarbeid med NAV.
3. Bidra til at barn/ungdom har det utstyret de trenger for å være med på fritidsaktiviteter.

8.3 Alvdal barnehage

8.3.1 Enhetens tjenesteområder

Det er lovbestemt at alle barn i alderen 1-5 år ved søknad har rett til plass i enten kommunalt eller privat drevet barnehage, fortrinnsvis i det omfang som foreldrene ønsker. Kommunene har ansvaret for at denne lovbestemmelsen oppfylles.

Alvdal barnehage består av to kommunale barnehager, Øwretun og Plassen. Øwretun barnehage har 5 avdelinger, mens Plassen barnehage har 4 avdelinger. Enheten ledes av enhetsleder og en styrer i hver barnehage. I tillegg til de to kommunale barnehagene har Alvdal en privat barnehage, Sivil-Saras Eventyrbarnehage. Det er Alvdal kommune, ved barnehagemyndigheten, som har tilsynsansvar i den private barnehagen, denne oppgaven er lagt til enhetsleder for Alvdal barnehage.

8.3.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Styrer/pedagogiske ledere/barnehagelærere Plassen <i>kommentar: vakanse på 1 årsverk pedagogisk leder oktober 2018</i>	4,6
Fagarbeidere/assistenter Plassen	7,4
Styrer/pedagogiske ledere/barnehagelærere Øwretun,	9,4
Fagarbeidere/assistenter Øwretun	8,6
Lærlinger	2,0
Sum	33,0

8.3.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
2000	Felles ledelse og admin.	706	794	805	812
2050	Privat barnehage	2.547	2.650	2.650	2.000
2100	Plassen barnehage	5.124	5.647	5.759	5.446
2110	Plassen barnehage styrket tilbud	54	268	222	359
2200	Øwretun barnehage	7.508	8.411	8.564	7.249
2210	Øwretun styrket tilbud	695	600	608	584
	Sum	16.634	18.370	18.608	16.450

Justert budsjett 2018 inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018 og tilførte lønnsmidler vedr. lærlinger (50.000 kr).

8.3.4 Endringer i tjenestetilbud/driftsnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Privat barnehage, netto reduksjon	-650	-650	-650	-650	-650	-650	-650	-650
Redusert vikarbruk	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Redusert fast bemanning	-130	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Vakanse i stillinger	-1.230							
Netto reduksjon i foreldrebetaling	340							
Færre barn totalt/økt kapasitet i nye Plassen barnehage		-800	-800	-800	-800	-800	-800	-800
Sum	-1.920	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000

8.3.5 Kommentarer/opplysninger

Antall Alvdal-barn i årskullene 2013-2018:

Fødselsår	Antall barn	Ant. barn i barnehage	Andel med barnehageplass
2013	25	25	100 %
2014	36	36	100 %
2015	30	29	97 %
2016	25	21	84 %
2017	27	13	48 %
2018	27 *		

*) Hittil fødte pluss hittil innflyttet minus hittil utflyttet pluss det antall barn som ifølge helsestasjonen skal bli født fra nå og ut året.

Ansvar 2000

Her føres utgifter knyttet til enhetsleder, dvs. lønn m/sosiale utgifter, konferanse/seminar, reise/kjøring, utgifter til kontor osv.

Ansvar 2050

Sivil-Saras eventyrbarnehage har pr oktober i år 15 barn. 5 av disse er født i 2013. Ett av de 15 barna er tynseting. Høsten 2017 hadde Sivil-Saras barnehage 23 barn. Av disse var 4 fra Tynset. Det har med andre ord vært en stor nedgang i antall barn det siste året. Dette påvirker størrelsen på tilskuddet fra kommunen. Tilskuddet for 2019 er beregnet til 2,1 mill. kr, som er 1,05 mill. kr mindre enn for 2018. Sivil-Saras barnehage anslår at antall barn fra august 2019 blir om lag 12, altså en ytterligere nedgang. Antall Tynset-barn reduseres neste år med 3 fra 1. halvår 2018, noe som fører til 400.000 mindre i refusjon fra Tynset kommune til Alvdal kommune. Netto utgiftsreduksjon for Alvdal kommune i 2019 sammenlignet med 2018 blir dermed 650.000 kr.

De kommunale barnehagene og Sivil-Saras eventyrbarnehage samarbeider relativt tett i forbindelse med Kultur for læring og annen kompetanseheving.

Ansvar 2100/2110 Plassen barnehage

Antall barn i Plassen barnehage pr.oktober 2018 er 46 barn hvorav 12 er født i 2013 (disse 12 går med andre ord ut av barnehagen i august 2019). Ved årsskiftet 2017/2018 var det 57 barn i Plassen barnehage. Redusert barnetall kombinert med forholdsvis høy bemanning gjør at Plassen barnehage pr. i dag har en høyere voksentetthet enn tidligere, noe som bidrar til at personalet har bedre tid til å følge opp enkeltbarn, og at de ansatte i større grad kan bidra på tvers av avdelinger ved fravær. Med dette er bruken av vikar i stor grad redusert.

Plassen barnehage skal flytte over til tidligere Plassen skole. Barnehagen er nå inne i en flytteprosess som hittil har gått etter planen. Det tas sikte på at avdeling Reodor og Soline, der de eldste barna holder til, flytter inn i lokalene i tidligere Plassen skole i starten av desember 2018. Det vil bety at det fra da ikke lenger er behov for å leie av brakkene. De to andre avdelingene vil flytte etter sommeren 2019, slik at alle avdelinger vil være samlet i tidligere Plassen skole fra nytt barnehageår høsten 2019.

Lønnsbudsjettet i Plassen barnehage er satt opp med tilnærmet samme faste bemanning som man har nå (i november 2018). I 2018-budsjettet er det avsatt 460.000 kr til vikarer. Det er ikke lagt inn midler til bruk av syke- og ferievikarer i 2019. Den faste bemanningen er såpass stor at en skal kunne klare seg uten vikar over korttids sykefravær. Ved langtids sykefravær vil bruk av vikar kunne være aktuelt. Vikarutgifter vil da bli dekket av refusjon fra NAV. Den faste bemanningen er tilstrekkelig til at ferieavviklingen skal være mulig å få til uten bruk av vikarer i 2019. Skulle det oppstå naturlig avgang

blant de ansatte fra nå og ut 2019, vil det ikke bli ansatt ny, med mindre det mot formodning blir flere avganger.

Ansvar 2200/2210 Øwretun barnehage

Øwretun barnehage har pr.oktober 2018 64 barn hvorav 8 av dem er født i 2013. Ved årsskiftet 2017/2018 var det 74 barn i Øwretun barnehage. Det er med andre ord 10 færre barn nå enn for ett år siden. Øwretun barnehage vil i 2019 ha tre pedagoger ute i svangerskapspermisjon. Dette medfører, på grunn av pedagognormen, at vi må gjøre ansettelse av flere pedagoger. Dette gjelder styrerstillingen og to stillinger som pedagogisk leder. En reduksjon i netto budsjetttramme på ca. 1,3 mill. kr for de to kommunale barnehagene betyr naturligvis at Øwretun må ta «sin del» av kuttet. I budsjettet for 2019 foreslås det at en av de vakante stillingene som pedagogisk leder i 100 % og en 50% stilling som fagarbeider ikke blir besatt med vikar i permisjonstiden. Dette kan medføre at ressurs som pedagogisk leder må økes i forhold til budsjettet ved eventuelt inntak av nye barn i Øwretun. Ved eventuelle inntak av nye barn i løpet av 1. halvår neste år vil tilbudet derfor i hovedsak være i Plassen barnehage der vi kommer til å ha mer «å gå på» i forhold til pedagognormen.

Lokalene i Øwretun består av to bygg, det tidligere legekantoret m/legebolig og bygningen som ble bygget i 2010/2011. Det gamle bygget har sjel og er i tilfredsstillende god stand. Øwretun barnehage har også en lavvo som brukes som lokale for 8 av de eldste barna.

Foreldrebetaling

Staten bestemmer maks-sats for foreldrebetalingen. Denne er for 2018 kr 2.910 pr. barn pr. måned. Regjeringen foreslår at satsen økes til kr 2.990 fra januar 2019 og til kr 3.040 fra august 2019. I budsjettet foreslås det at Alvdal kommune fortsatt benytter maks-satsen for full plass. Økningen for 4 dagers og 3 dagers plass er om lag den samme i % som for full plass. Det foreslås at satsene for kost økes med ca. 10 %. Kommunen tar betalt for 11 måneder, dvs. at 1 måned er betalingsfri ettersom foreldrene i løpet av ett år benytter barnehagen i 11 måneder. På grunn av stor reduksjon i antall barn sammenlignet med 1. halvår 2018, er foreldrebetalingen beregnet til å gå ned med om lag 340.000 kr fra 2018, til tross for at satsene øker. Det er kompensert for dette i budsjetttrammen.

Foreslått reduksjon i budsjetttramme fra 2020-2026

Det foreslås en reduksjon i budsjetttrammen på til sammen 2.000.000 kr, hvorav 650.000 kr er tilskudd til Sivil-Saras barnehage, fra 2020 og utover. For 2020 ser dette ut til å være uproblematisk da årskullet som går ut av barnehagen i august 2019 er 36, mens antall nye barn som kommer inn fra august 2019 ser ut til å bli i underkant av 30. Dessuten vil reduksjonen i antall barn i Sivil-Saras barnehage føre til helårseffekt i 2020-budsjettet for reduksjonen i tilskuddet fra august 2019, det vil si at tilskuddet for 2020 går ytterligere ned i forhold til 2019.

På grunn av store økonomiske utfordringer samlet for kommunen foreslår rådmannen at driften i Alvdal barnehage finansieres med 200.000 kr fra integreringstilskudd flyktninger i 2019. I tillegg foreslås det å finansiere driften i 2019 med bruk av 300.000 fra fondsmidler, bl.a. statlige midler til «Kompetanse for mangfold» og statlige midler til «Styrket tilbud». Disse to «grepene» er ikke bærekraftige da fondsmidler er engangsmidler og bruken av integreringstilskudd må tas ned i 2021 og 2022 og fases helt ut fra 2023 ettersom mye tyder på at det blir færre flyktninger å bosette fra 2019 og utover.

8.3.6 Ekstra fokus i 2019

1. Kultur for læring - relasjoner
2. Omstillingsprosess (arbeidsmiljø, samarbeid)

3. God flytteprosess Plassen barnehage til skolen – sikre god overgang til nye lokaler
4. Oppvekstplan (sikre et godt samarbeid mellom barnehage, skole og kultur)

8.4 Alvdal Barneskole

8.4.1 Enhetens tjenestoområder

Enheten har tre tjenestoområder; skole og skolefritidsordning samt skoleskyss for kommunens grunnskoleelever. Alvdal barneskole har 225 elever. 14 elever mottar spesialundervisning etter § 5.1 enkelte av disse har tilnærmet full oppdekning. Ni elever får særskilt norskopplæring. Ytterligere én elev kommer til etter nyttår. Skolen har elever fra mer enn ti nasjoner. Skolefritidsordningen har 50 brukere, seks av disse har full plass.

8.4.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Administrasjon (rektor, ass rektor, merkantil)	3
Lærere	21,6
Vernepleiere	1,8
Fagarbeidere/assistenter skole	3,3
Fagarbeidere/assistenter sfo	1,6
Sum	31,3
Lærlinger sfo*	0,8
Lærlinger skole	1,7

*En lærling er ferdig i februar. Må erstattes i deler av sin stilling

8.4.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
2500	Steigen skole	9.390	6.863	6.963	0
2510	Steigen SFO	279	137	137	0
2600	Plassen skole	8.833	6.439	6.469	0
2610	Plassen SFO	104	41	41	0
2700	Alvdal Barneskole		4.700	5.032	17.777
2710	Alvdal Barneskole SFO	18.6	60	73	-72
	Sum barneskolene	18.606	18.240	18.715	17.705
2790	Skoleskyss *	1.729	1.830	1.830	1.875
SUM		20.335	20.070	20.545	19.580

*) Budsjettmidlene for skoleskyssen er for 2019 lagt til Alvdal Barneskole. Tidligere har dette ligget under «enhet» Diverse. For å ha sammenlignbare sum-beløp er det i tabellen over to sumlinjer, både uten og med utgiftene til skoleskyss.

Kolonnen justert budsjett 2018 inneholder tilførsel av 295.000 kr vedr. lønnsoppgjørene i 2018.

Tilførselen er i sin helhet lagt på ansvarsene 2700 og 2710. Justert budsjett inneholder også 180.000 kr til lønn lærlinger.

8.4.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Redusert bemanning	-1.050	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700
Bruken av integreringstilskudd justeres ned/fases ut		250	250	350	350	350	450	550
Netto endring	-1.050	-2.450	-2.450	-2.350	-2.350	-2.350	-2.250	-2.150

8.4.5 Kommentarer/opplysninger

Antall elever på de enkelte trinnene pr. november 2018:

<u>1. trinn</u>	<u>2. trinn</u>	<u>3. trinn</u>	<u>4. trinn</u>	<u>5. trinn</u>	<u>6. trinn</u>	<u>7. trinn</u>
<u>38</u>	<u>33</u>	<u>20</u>	<u>39</u>	<u>30</u>	<u>25</u>	<u>40</u>

Antall barn i årskullene 2013-2018* (begynner i barneskolen i perioden 2019-2024):

<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
<u>25</u>	<u>36</u>	<u>30</u>	<u>25</u>	<u>27</u>	<u>27</u>

*Noe usikkerhet rundt disse tallene

Ansvar 2700

Enheten bruker 670.000 kr av integreringstilskudd flyktninger i 2019. I tillegg er driften i 2019 finansiert med 191.000 kr av bundne fondsmidler. Mye tyder på at det blir færre flyktninger å bosette de nærmeste årene, noe som gjør at bruken av integreringstilskudd trappes ned de neste årene.

Redusert bemanning tilsvarende 1,05 mill. kr i 2019:

Viser til framlegg i Formannskapet 1.11; Alvdal barneskole skal med bakgrunn i sammenslåing klare å ta ned ca. 1 mill. på driftsnivået. Dette tenkes gjennomført gjennom naturlig reduksjon innenfor spesped (forutsatt at ikke nye, store behov kommer til), planlagt reduksjon i ledelse og merkantil funksjon, langt mindre førstetrinn, samt lavere voksentetthet i skole når man har kommet i gjenge. Det blir vanskelig å oppnå full effekt fra begynnelsen av 2019, da skoleåret ikke følger kalenderåret. Det meste av reduksjonen må tas fra august 2019, slik at man bemanningsmessig får lagt seg på nødvendig nivå for bedre å kunne «treffe» budsjettet for 2020. Det er to ansatte som slutter med virkning fra hhv. 1.1. og 1.4., noe som gjør at en kan starte noe reduksjon i 1. halvår. Reduksjonen medfører noe endring av kompetansebehovet.

Det er noe usikkerhet rundt de statlige midlene til «Tidlig innsats», både med bakgrunn i overføringer og uforutsigbarhet ift. dette, men også hvorvidt midlene skal tilføres barnetrinnet i sin helhet, eller om det skal deles med u trinnet. Dette må avklares politisk eller administrativt. En endring her fra tidligere år vil gi ytterligere kutt i barneskolens budsjett med de følger det vil gi både når det gjelder styrking og bemanning.

Leirskole for inneværende års 7.trinn ble utsatt til våren. Midler avsatt til dette er lagt inn i neste års budsjett.

Ytterligere reduksjon i budsjetttrammen på 1,65 mill. kr fra 2020:

Å redusere bemanningen med ytterligere 1,65 mill. kr i 2020 vil bli utfordrende og krever videre prosess utover vårhalvåret. Lavere voksentetthet og reduksjon i styrkingstiltak må til, da det er minimalt å hente på andre områder enn lønn. Oppsigelser vil kunne bli nødvendig dersom det ikke er naturlig avganger eller permisjoner av ulike slag.

Ansvar 2710

Sfo har 50 brukere, seks av disse har fulle plasser. Enheten ligger pr. i dag over bemanningsnormen. Behovet varierer med hvilke brukere som til enhver tid benytter tilbudet og vil slik kunne variere fra år til år.

Ansvar 2790

Budsjett/regnskap for utgiftene til skoleskyss legges fra og med 2019 til enhet Alvdal Barneskole. Dette lå tidligere under «enhet» Diverse. For sammenligningens skyld er regnskap 2017 og budsjett

2018 lagt på ansvar 2790 i tabellen over. Det er anslått at utgiftene til skoleskyss øker noe etter at den nye skolen ble tatt i bruk. Dette skyldes at det nå er flere elever enn før som har rett på skyss.

Foreldrebetalingen for plass i skolefritidsordningen

Det ble innført nytt prissystem fra september 2018. Prisene for hhv. mer enn 20 timer pr. uke og 15-20 timer pr. uke foreslås økt med ca. 3 %. De øvrige satsene foreslås økt noe mer.

8.4.6 Ekstra fokus i 2019

1. Kulturbygging; «Skape godt liv i nytt hus»
2. Skape gode rutiner for drift
3. Organisering/god ressursutnytting

8.5 Alvdal ungdomsskole

8.5.1 Enhetens tjenestoområder

Grunnskole 8. – 10. trinn.

Enhetsleder er også delegert ansvaret for voksenopplæring etter Opplæringslovens §4A-2

8.5.2 Årsverk ungdomsskolen pr. oktober 2018

	Årsverk
Ledelse og administrasjon (rektor, stedfortredende rektor og skolesekretær i henholdsvis 0,8 – 0,2 og 0,9 årsverk)	1,9
Lærer	13,5
Fagarbeider	0,87
Sum	14,8

Kommentar til lærerårsverk: dette skoleåret var det planlagt med 0,9 årsverk som skulle finansieres og frikjøpes til utdanning (i realiteten ble det 0,6). Videre har Utdanningsforbundet frikjøpt lærer til tillitsarbeid i til sammen 0,4 årsverk). Planen for ungdomsskolen var derfor en bemanning på ca 12 lærerårsverk.

Årsverk voksenopplæring

Lærer	0,2
-------	-----

8.5.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
2800	Alvdal ungdomsskole	10.504	10.320	10.469	10.170

Justert budsjett 2018 inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018.

8.5.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Redusert lærerressurs	-270	-870	-870	-870	-870	-870	-870	-870

8.5.5 Kommentarer/opplysninger

Antall elever pr. november 2018:

8. trinn	9. trinn	10. trinn
27	31	36

Antall elever på mellomtrinnet i barneskolen pr. november 2018:

5. trinn	6. trinn	7. trinn

30	25	40
----	----	----

På grunn av store økonomiske utfordringer samlet for kommunen foreslår rådmannen at driften i Alvdal ungdomsskole finansieres med 400.000 kr fra integreringstilskudd flyktninger i 2019. I tillegg foreslås det å finansiere driften i 2019 med bruk av 83.000 fra fondsmidler til «Kompetanse for mangfold». Disse to «grepene» er ikke bærekraftige da fondsmidler er engangsmidler og bruken av integreringstilskudd må tas ned fra 2020 og utover og fases helt ut fra 2024 ettersom mye tyder på at det blir færre flyktninger å bosette fra 2019 og utover.

Det er kjent at det vil bli bosatt nye flyktninger på tampen av 2018 hvorav 1 er 14 år. Dette vil kreve ekstra lærerressurs som finansieres av de nevnte 400.000 fra integreringstilskuddet.

Forslaget til budsjetttramme for 2019 vil gi elevene et godt opplæringstilbud i 2019. Forslaget til budsjetttramme for 2020 og utover vil uten tvil være mer utfordrende i forhold til å opprettholde resultatene som skolen har oppnådd de siste årene siden skolen skal redusere med 1 – 1,5 lærerårsverk i løpet av 2019/2020, noe som betyr en bemanning på ca 10,5 lærerårsverk. Dette vil få følgende konsekvenser:

- Det vil gi lite fleksibilitet i forhold til organisering og drift av skolen i hverdagen. Nå vil det være ressurs til at det planlegges med «kun» to voksne i de fleste timer på trinnet (fra 27-41 elever neste år). Det må fortsatt regnes som pedagogisk forsvarlig, utfordringen er at det i hverdagen er en del fravær av voksne (på grunn av kompetansehevingstiltak, møter, elevsamtaler/oppfølging, syke barn og minimalt med sykdom blant lærere). Når det er fravær i dag er det i de fleste timer mulig å gjøre grep slik at det er en lærer på trinnet som tar undervisning, og helst i «sine» fag. Dette bidrar til at elevene får undervisning av en lærer de kjenner, og skolen opprettholder et bra læringstrykk ovenfor elevene. I tiden som kommer vil det ikke være ressurs til å erstatte den som er fraværende. Da er resultatet at det blir en lærer som alene skal ha ansvar for en elevgruppe på fra 27 – 40 elever, noe som er meget krevende og ikke pedagogisk forsvarlig med de største gruppene. Det vil i større grad resultere i «forelesning og tilsyn» i stedet for undervisning og individuell oppfølging, og skolen anser det som meget sannsynlig at det vil føre til dårligere utbytte av opplæring.
- Med færre lærere vil det bli vanskeligere å følge opp hver enkelt elev både faglig og sosialt.
  - o Faglig har skolen de siste årene jobbet mye med vurdering, blant annet gjennom nasjonale satsinger med felles kursing for kollegiet. Skal dette gjennomføres på en pedagogisk god måte krever det høy lærertetthet og lærere som har god relasjon til sine elever. Vurdering som gir læring krever tid med hver enkelt elev i opplæringssituasjonen, den skjer i mindre grad via datamaskin i etterkant av at noe er levert inn, og kan ikke kompenseres for med arbeid utenom skoletida.
  - o I forhold til det sosiale er det på ungdomsskolen stor grad av trivsel blant elevene, og det er tilnærmet ikke «mobbing». Dette skyldes blant annet at lærerne har mulighet til å bli godt kjent med elevene og har tid i hverdagen til å «se» hver enkelt elev. Dette fører videre til at elevene får økt motivasjon for skole, og er en av forklaringene til at Alvdal er den kommunen med høyest fullføringsgrad gjennom videregående skole.
- Reduksjon/endring i forskjellige «ikke lovpålagte» trivselstiltak. Gratis skolefrukt opphører fra 01.01.19. Fra skoleåret 19/20 vil antall overnattinger elevene får reduseres til to netter, en på høsten på 8. trinn og en natt i snøhule på 10. trinn. Prisen på «besteforeldre-lunsjen» økes slik at det dekker opp mer av kostnaden. Finansiering av skolefester opphører fra 01.01.19 (skolen har så langt gitt tilskudd til fester der hele elevgruppa blir invitert). Skolen skal fortsatt fokusere på trivsel blant elevene, men gjennom tiltak som ikke koster penger. Et eksempel er hvordan vi gir mulighet for aktivitet i og innretter/avholder friminutt, et annet eksempel er mer involvering av elevene i skolehverdagen.

- Skolen tilføres 200 000 ekstra for å gi grunnleggende norskopplæring til elev som bosettes i 2018 og skal starte på skolen januar 2019. Dette gir et tilbud til eleven som medfører at eleven må sitte mange timer i uka i et klasserom der det gis undervisning på et språk vedkommende ikke skjønner. Selv om vi prøver å unngå at det skjer i teoritimer og i stor grad legger det til praktiske fag som kroppsøving, mat og helse og kunst og håndverk, vil det fortsatt være svært utfordrende med tanke på at det også i de timene tilføres mye teori (muntlig instruksjon) og at det krever samhandling med medelever som skal få karakterer. Skolen har ved tidligere bosettinger klart å gi tilbud i et slikt omfang at elevene(e) i liten grad har hatt timer uten oppfølging i klasserommet. Nå er det nødt til å bli realiteten for denne eleven/elevgruppa.

På lengre sikt (2020 – 2025) vil også følgende gjelde:

- Det er ikke avsatt midler til investering i nye skolebøker, eventuelt økt årlig driftsnivå med abonnement/utgifter til digitale læremidler i økonomiperioden, da dette ikke er tallfestet. Dette er imidlertid kostnader man vet vil komme, og må innarbeides i kommende budsjettprosesser.
- Skolen får utfordringer med å bemanne alle timer med «godkjente» lærere fra 2025. Da er kravet til ungdomsskoler at alle lærere skal ha 60 studiepoeng/ett års fagutdanning i basisfag og 30 studiepoeng i øvrige fag. For at dette skal være praktisk mulig på en «liten» ungdomsskole må lærerne ha bred kompetanse og undervise i flere fag dersom man fortsatt skal organisere seg med fokus på elever – i motsetning til å organisere seg som en videregående skole med fokus på fag og lærere. For å få til det må skolen fortsatt bruke de neste årene på videreutdanning av lærere gjennom «kompetanse for kvalitet», der det gis økonomiske midler til skolen dersom lærere deltar på studier. Så langt har det deltatt mange lærere fra skolen, men siden studiene ikke er fullfinansierte vil dette tiltaket kunne bli redusert. Det vil her vurederes bruk av kommunens sentrale fond for videreutdanning. Kommunen vil ikke få fritak for kompetansekravet siden skolen regnes som stor nok til at kravet skal være realistisk. Kompetansekravet vil ikke kunne løses via ansettelser siden nyutdannede lærere stort sett har formell kompetanse i færre fag enn dagens lærere, så på sikt vil dette bli vanskeligere og vanskeligere.

Utover dette må det presiseres at skolen ønsker et bedre nærmiljøanlegg. I investeringsbudsjettet er det ikke lagt inn midler til nærmiljøanlegg ved ungdomsskolen, det er heller ikke lagt inn midler til å rive samfunnshuset. Det er ikke satt av midler til nytt svømmebasseng, så inntil videre står i alle fall deler av samfunnshuset.

Skolen mener derfor at det å «investere» litt til drift av samfunnshuset kan være en løsning som ivaretar skolens ønske om et nærmiljøanlegg samtidig som det gir bygda muligheten til å bruke huset til større arrangement enn Sjulhustunet og grendehusene kan romme. Da bør også ungdomsklubben lokaliseres der.

8.5.6 Ekstra fokus i 2019

1. Analysere og ta i bruk resultatene fra «kultur for læring» i forbedringsarbeid med skolen.
2. Forberede nye læreplaner: se på pedagogisk organisering for å kunne undervise etter læreplanene som kommer.
3. Evaluere organiseringa ved skolen, deretter se på hvordan en eventuell ombygging av skolen bør gjøres.

8.6 Helse

8.6.1 Enhetens tjenesteområder

Ansvarsområdet for enhet helse er legetjeneste (primærhelsetjenesten), helsestasjonstjeneste, jordmortjeneste, skolehelsetjeneste, rus- og psykiatritjenestene, fysioterapi, ergoterapi og annet forebyggende helsearbeid. I tillegg ligger budsjettmidler til barnevern, legevakt og krisesenter i enhet helse. Dette er tjenester som utføres av andre kommuner gjennom vertskommunesamarbeid.

8.6.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Alvdal legekantor	6,5
Helsestasjon og skolehelsetjeneste	1,8
Folkehelsekoordinator	0,2
Ergoterapeut *	0,8
Kommunefysioterapeut	1,0
Rus- og psykiatritjenesten **	1,6
Sum	12,9

*) I utgangspunktet er dette 1,0 årsverk. P.t. har den ansatte lønnet permisjon (med refusjon) i 20 % av stillingen. Permisjonen utløper 01.09.19.

***) I utgangspunktet er dette 2,0 årsverk. P.t. har en av de ansatte ulønnet permisjon i 40 % av stillingen.

8.6.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
3000	Felles ledelse og admin.	725	805	816	827
3010	Legekantoret	4.755	5.113	5.184	4.842
3020	Helsestasjon og skolehelsetjeneste	1.377	1.554	1.570	1.689
3030	Psykiatritjenesten	1.397	1.367	1.385	1.342
3040	Fysio- og ergoterapi		2.276	2.294	1.952
3070	Øyeblikkelig hjelp	375	375	375	375
3080	Rusarbeid	0	0	0	0
3100-3120	Barnevernet	1.964	2.670	2.670	2.988
3190	Krisesenteret	174	180	180	185
SUM		13.980	14.340	14.474	14.200

8.5.4 Endringer i tjenestetilbud/driftsnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vakanser	-310	-130	-130	-130	-130	-130	-130	-130
Helsestasjon/skolehelsetjenesten	267	0	0	0	0	0	0	0
Barnevernet	250	250	250	250	250	250	250	250
Sum	207	120	120	120	120	120	120	120

8.6.4 Kommentarer/opplysninger

Kolonnen justert budsjett 2018 i tabellen under kap. 8.6.3 inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018.

På grunn av store økonomiske utfordringer samlet for kommunen foreslår rådmannen at driften i enhet helse finansieres med 100.000 kr fra integreringstilskudd flyktninger i 2019. Dette «grepet» er ikke

bærekraftige da bruken av integreringstilskudd må tas ned fra 2020 og utover og fases helt ut fra 2024 ettersom mye tyder på at antall flyktninger som skal bosettes blir færre fra 2019 og utover.

Ansvar 3000 Felles ledelse og administrasjon

Her føres lønn m/sosiale utgifter, utgifter knyttet til konferanse/seminar/møter, intern husleie osv. for enhetsleder. Det foreslås ingen endring her i 2019 i forhold til 2018.

Ansvar 3010 Legekontoret

Legekontoret har p.t. kommunelege 1 og kommunelege 2. I tillegg har kommunen lege i 30 % stilling i engasjement og turnuslege i full stilling. Vi har p.t. kun 1 lege med spesialisering og dette merkes godt på inntjeningen på legekontoret. Den tredje fastlegestillingen som det ble budsjettet med for 2018 er lyst ut. Intervjuer er foretatt, men ingen ble ansatt. Vikarlegen i 30 % stilling er engasjert ut mars 2019. I 2019-budsjettet er det lagt inn budsjettmidler til 3 fastlegestillinger pluss turnuslege i perioden januar – mars. I perioden april – august er det budsjettet med 2 fastleger pluss turnuslege og fra september og ut året er det budsjettet med 3 fastleger (og ingen turnuslege).

Alvdal har felles legevaktordning med Tynset, Folldal, Tolga og Rendalen. Denne koster ca. 650.000 kr for oss. I tillegg betaler vi ca. 430.000 kr for felles AMK/LV-sentral.

Ansvar 3020 Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Formålet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten er å fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og forebygge sykdommer og skader, jf. forskriften § 1-1. Tjenesten skal så tidlig som mulig fange opp barn og unge, gi dem et tilbud og henvise videre ved behov. Tilbudet i tjenesten skal være universelt, og tilnærmingen skal både være individuell og befolkningsrettet.

Helsesøstertjenesten består av:

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten inkluderer svangerskaps- og barselomsorg, helsestasjon 0 til 5 år, skolehelsetjeneste (grunn- og videregående skole) og helsestasjon for ungdom. I Alvdal også delvis miljørettet helsevern gjennom blant annet reisevaksinering og noe tilsyn. Styrking forstås som økt kapasitet og tilgjengelighet, samt innføring av digitale løsninger som gjør tjenestene mer tilgjengelige og attraktive for målgruppen. Utvikling forstås som økt kvalitet, kompetanse og tverrfaglighet i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, Nasjonale faglig retningslinjer for barselomsorgen og Nasjonale faglige retningslinjer for svangerskapsomsorgen. Helsesøstertjenesten må bli bedre i stand til å tilpasse seg ny Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. Det vises her til <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>

Samfunnsutviklingen er blitt mer kompleks. Nasjonale kartlegginger med tall fra Ung-Data undersøkelsen og Folkehelseprofiler for Alvdal viser at også Alvdal har de samme utfordringene som resten av landet med økt press på det å prestere sosialt og faglig og med mere psykisk uhelse blant den yngre befolkningen. Det er noe av bakgrunnen for ny Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten> og den nasjonale satsingen på styrking av helsesøstertjenesten (helsesykepleier) de senere årene.

Det av stor verdi å satse på tidlig innsats og forebygging, fremfor behandling og reparasjon. Et sentralt fokusområde er å forebygge psykiske plager blant barn og unge. Dette fordrer at barn og unge har et godt lavterskeltilbud, hvor helsesøster er tilstede og lett tilgjengelig. Det forutsettes også et solid tverrfaglig samarbeid rundt barn, unge og familier, i tillegg til tilbud til foreldre. Regjeringens satsning på de forebyggende helsetjenestene til unge gir resultater.

På helsestasjonen er det opprettet en ny midlertidig stilling på 80%. Dette er en prosjektstilling som gjelder fra 1/12-18 til sommeren 2019. Denne finansieres fra statlige prosjektmidler pluss lønnsmidler fra p.t. vakant stilling ved legekantoret og redusert stillingsressurs innen psykiatritjenesten.

Folkkehelsekoordinator tas ut. Arbeidet med folkehelse legges ut til alle enheter.

Helsestasjon for ungdom har vært en suksess fra start. Denne blir godt benyttet av begge kjønn og det er tilknyttet lege til tjenesten. Vi ser også at det har blitt et større behov for helsesøster inn i skolene.

Ansvar 3030 Psykiatritjenesten

Ved psykiatritjenesten er det nå en 40% vakanse ved at en av de ansatte har permisjon fra 40 % av stillingen. 20% av disse er tilført i prosjektstillingen på helsestasjonen ut juni -19.

Vi ser at det er behov for rus-psykiatritjeneste i Alvdal. Vi har jevnt over 30-35 brukere inne til enhver tid og dette er et antall som har holdt seg over noen år. Det jobbes med hverdagsutfordringer, mere sammensatte utfordringer og forebyggende arbeid inn i skolene. Tjenesten er også behjelpelig med kontakt opp mot NAV ifht informasjon og rettigheter til brukerne. Når det er behov for mer behandling innen spesialisthelsetjenesten henvises det videre til dette. Rus-psykiatritjenesten følger også opp LAR- pasienter (legemiddelassistert rehabilitering)

Ansvar 3040 Fysio- og ergoterapi

Stillingen som kommunefysioterapeut har vært besatt med vikar det siste året. Nå er stillingen lyst ut og ansettelse er like rundt hjørnet. Det er flere gode søkere til stillingen.

Kommunestyret vedtok i sak 55/18 å innføre egenandel for behandling hos kommunefysioterapeuten. Prisene skal følge anbefalinger fra Norges fysioterapiforbund. I ergoterapitjenesten er det en 20% vakanse på grunn av permisjon. Også denne budsjettressursen brukes midlertidig til å finansiere prosjektstillingen på helsestasjonen.

Ansvar 3070 Øyeblikkelig hjelp

Dette er en interkommunal tjeneste som er lovpålagt. Kommunen skal sørge for tilbud om døgnopphold til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig helse- og omsorgshjelp jfr Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5 tredje ledd. Plikten gjelder kun for de pasienter og brukere som kommunen har mulighet til å utrede, behandle eller yte omsorg til. Dette tilbudet skal bidra til å redusere antall øyeblikkelig hjelp innleggelser i spesialisthelsetjenesten. Dette betyr at oppgaver fra spesialisthelsetjenesten overføres til kommunene som skal ivareta pasienter som tidligere ville blitt lagt inn akutt i sykehus. Kommunene i fjellregionen kjøper denne tjenesten av Tynset sykehus. Bruken av disse to sengene er minimale da det legges inn på ordinær sengepost da det er ledig kapasitet. De to sengene (som nesten ikke brukes) koster Alvdal kommune 375.000 kr pr. år. Ordningen med øyeblikkelig hjelp bør vurderes både politisk og administrativt sammen med de andre kommunene i fjellregionen.

Ansvar 3080 Rusarbeid

Ingen aktivitet her nå. Det jobbes opp imot Steien skole og aktiviteter der.

Kommunen fikk for noe år siden midler fra staten til rusarbeid. Av de mottatte midlene står 280.000 avsatt på fond.

Ansvar 3100-3120 Barnevernet

Barnevernvakt er ny lovpålagt tjeneste i barnevernet fra 01.01.19. Det betyr en økt kostnad for Alvdal kommune med 170.000 kr. Dette er en tjeneste som er tilgjengelig hele døgnet hver dag.

Antall aktive saker:

2016 – 34 saker

2017 – 29 saker

2018 – 15 saker

Som vi ser har det blitt færre saker, spesielt i 2018. Vi ser også at de sakene som kommer inn er alvorligere, og flere ender derfor med tiltak.

Ansvar 3190 Krisesenteret

Krisesenteret for Alvdal ligger på Lillehammer. Kommunene betaler likt beløp pr innbygger. For 2019 er beløpet 75 kr. Ordningen koster Alvdal kommune 185.000 kr i 2019.

I løpet av 2018 er det ingen fra Alvdal som har hatt opphold der. Etersom dette tilbudet ikke brukes/brukes svært lite av alvdøler bør spørsmålet om hvordan utgiftene skal fordeles mellom deltakerkommunene tas opp både på politisk og administrativt nivå både i vår egen region og med vertskommunen. Sett fra Alvdal kommune sitt ståsted vil fordeling av utgiftene etter hvor mye den enkelte kommune bruker senteret være mer rettferdig. Med nåværende fordeling sponser Alvdal kommune de kommunene som bruker senteret mest.

Priser på egenandeler

Enheten tar betalt for legetjenester og noen få tjenester på helsestasjonen. Det foreslås i budsjettet nå å innføre egenandeler på tjenester fra kommunefysioterapeuten. Satsene for legetjenester fastsettes av staten. Egenandeler innen helsestasjonen er det kommunene selv som setter. Det er tatt opp på helsesøstermøte i fjellregionen at man legger seg på ei så lik linje som mulig. Når det gjelder vaksiner er prisen fastsatt fra folkehelseinstituttet. Satsen for kommunefysioterapitjeneste følger anbefalinger fra Norges fysioterapiforbund.

8.6.5 Ekstra fokus i 2019

1. Omstillingsprosess
2. Økt pasienttilfredshet
3. Tidlig innsats, målet er å fremme psykisk helse hos barn og unge

8.7 Hjemmebasert omsorg**8.7.1 Enhetens tjenesteområder**

Enhet hjemmebasert omsorg (HBO) yter hjemmebaserte tjenester som helsetjenester i hjemmet, praktisk bistand, rehabilitering utenfor institusjon, avlastning utenfor institusjon og trygghetsalarmer. Ambulerende vaktmester og dagtilbud for eldre og personer med demens ligger også under HBO. Enheten betjener lavterskelavdelingen på Solsida og omsorgsboliger med bemanning på Solbakken. Enheten har et demensteam, et rehabiliteringsteam og kreftkontakt.

8.7.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Avdelingsleder	1,0
Merkantil + systemansvarlig CosDoc	0,9
Ambulerende vaktmester	0,8
	3,9
Sykepleiere (i turnus, fagansvarlig sykepleier, rehab.kontakt)	
Fagarbeidere (i turnus)	9,7
Vernepleier (turnus, dagsenter, demenskontakt)	0,9
Sum	18,2

8.7.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
3600	Hjemmebasert omsorg	10.298	11.115	11.468	12.175
3601	Ambulerende vaktmester og trygghetsalarmer		320	326	316
3610	Dagtilbud og div. andre servicetjenester	658	545	694	469
Sum		10.956	11.980	12.488	12.960

Ansvarsnr. 3601 er nytt fra og med 2018. Til og med 2017 inngikk ambulerende vaktmester og trygghetsalarmer i ansvar 3610.

Angående kolonnen justert budsjett 2018 over:

Inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018. I tillegg er enheten tilført lønnsmidler vedr. lærlinger (200.000 kr) og 150.000 kr vedr. transport til og fra dagsenteret med drosje som i budsjettjustering i 2018.

8.7.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Trygghetsalarmer, netto (økt egenandel minus økte utgifter)	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Internoverføring fra TFF bortfaller	900	900	900	900	900	900	900	900
Vakanse i 40 % stilling	-200							
Reduksjon i fast bemanning, vikarlønn, ekstrahjelp og overtid		-450	-450	-450	-450	-450	-450	-450
Bemanning i 4 nye omsorgsboliger pga reduksjon i antall sykehj.plasser			800	800	800	800	800	800
Bortfall av statlig tilskudd dagaktiv.tilbud for demente		300	300	300	300	300	300	300
Sum	680	730	1.530	1.530	1.530	1.530	1.530	1.530

8.7.5 Kommentarer/opplysninger

Ansvar 3600 Hjemmebasert omsorg

I budsjetttrammen for 2019 er det lagt inn en reduksjon på 0,4 årsverk. Dette har medført at en 40% stilling for praktisk bistand som p.t. er vakant er budsjettert med kr 0, det vil si at den ikke blir besatt i 2019. Dette medfører en intern omorganisering ifht. arbeidsoppgaver innenfor HBO og påvirker den nåværende bemanningsplanen. Arbeidet med dette må knyttes til hvordan tildele tjenester og hvordan ivareta rettigheter som søkerne har.

I 2018 er utgiftene til vikar- og overtidslønn langt større enn opprinnelig budsjettert. I 2019-budsjettet er det lagt inn midler til vikarer og overtid tilsvarende opprinnelig 2018-budsjett. Dette medfører at terskelen for å sette inn vikar og jobbe overtid blir høyere i 2019 enn den har vært i 2018. Konsekvensen for brukerne vil være et endret og muligens dårligere tjenestetilbud.

Det er forventet en gevinstrealisering ved innføring av velferdsteknologiske løsninger. Det er utfordrende å få det til i 2019 da vi ikke p.t har løsninger som bidrar til noen større grad av gevinstrealisering. FARTT-kommunene er med i et OFU-prosjekt som går ut året 2019 og det gjenstår å se hva som er mulig å oppnå i prosjektperioden. Når vi kan ta i bruk velferdsteknologiske løsninger som for eksempel medisineringsstøtte, lokaliseringsteknologi, digitalt tilsyn eller varslingsteknologi, kan vi forvente gevinstrealisering i form av unngått økning av kostnader, spart tid og økt kvalitet.

Fra 2020 legges det opp til en reduksjon i budsjetttrammen på kr. 450.000 sammenlignet med 2018-budsjetttramme. Reduksjonen må i hovedsak gjennomføres ved lavere lønnsutgifter. Rammen gitt for 2020 gir ikke plass til å gjennomføre den daglige driften vi har i dag, men trenger nytenkning. Like viktig som nytenkning innenfor enheten, er bevisstgjøring av vurderingsmomenter til innbyggerne da det foreligger mange forventninger til nivået på tjenesteproduksjon.

Det er ytterligere usikkerhet knyttet til budsjetttrammen 2020 ifht. kostnader til velferdsteknologi, evt. overføringer fra staten når tilskuddet til dagsenteret faller bort, økning i inntektene i form av økte egenandeler og muligheter for tverrsektorielt samarbeid.

I forslaget til økonomiplan legges det opp til å redusere antall plasser på Solsida sykehjem med 4 plasser fra og med 2021. Dette vil bety at kommunen enten bygger 4 ny omsorgsleiligheter utenfor Solsida eller bygger om til 4 leiligheter inne på Solsida. Dette vil bli utredet i 2019, jfr. forslaget til investeringsbudsjett. 4 nye omsorgsleiligheter med bemanning fører til at bemanningen i hjemmebasert omsorg igjen må styrkes. Foreløpig er dette kostnadsberegnet til netto 800.000 kr (lønnsutgifter minus inntekter i form av egenandeler for div. tjenester). Omsorgsleiligheter er viktig å ha til de som ikke trenger noen stor leilighet eller ikke har behov for en institusjonsplass, men trenger trygghet, fellesskap og veiledning i hverdagen. Ved å bygge boliger/leiligheter med forskjellige størrelser, klarer vi å gi enda mer differensierte tjenester.

Ansvar 3601 Ambulerende vaktmester og trygghetsalarmer

Ambulerende vaktmester er en svært viktig ressurs i enheten da han bidrar mye i den daglige driften. Han kan også fungere som vikar ved behov. Han utfører småreparasjoner i hjemmet, har ansvar for bilparken i HBO, tar seg av diverse nødvendig praktisk bistand i hjemmet, samarbeider med kommunalteknikk med oppdrag i kommunale bygninger der vi har pasienter/brukere og avlaster HBO med å utføre mange forskjellige oppdrag. Behovet for oppdrag rettet mot hjelpemidler har økt i takt med at innbyggerne skal få bo lengst mulig hjemme tross funksjonsnedsettelse og disse oppdragene opptar mye av tiden til ambulerende vaktmester.

Det er pr. i dag 60 trygghetsalarmer i bruk. Trygghetsalarmene er viktig for å trygge de hjemmeboende.

Ansvar 3610 Dagtilbud og diverse servicetjenester

Vi har to forskjellige dagtilbud. Dagtilbud for personer med demens 3 dager/uke på Stormoen skytebane og dagtilbud for de eldre 1 dag/uke på Frivillighetssentralen i samarbeid med Frivillighetssentralen. Som et effektiviseringstiltak gikk kommunen våren 2018 (vedtak i 2017) til anskaffelse av en 8-seters bil med formål bl.a. transport til og fra dagsentrene. Fram til nå har ikke bilen blitt brukt til dette formålet. Kommunen har kjøpt drosjetransport til tross for at budsjettet for 2018 ble satt opp med forutsetning om at den nyanskaffede bilen skulle brukes i stedet for å kjøpe drosjetransport. Budsjettet for 2019 er satt opp under forutsetning av at egen bil skal brukes fra og med januar 2019. Hvis enheten skal fortsette å kjøpe drosjetransport, må enheten tilføres kr 160.000 i økt budsjetttramme for 2019. Midlene må da tas fra en annen enhet.

Regjeringen har foreslått en lovendring fra 1.1. 2020 i *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester* som plikter kommunen til å ha dagaktivitetstilbud til personer med demens. Da faller også det statlige tilskuddet på ca. kr 300.000 vi får i dag bort. I forslaget til budsjett for 2020 og utover er det lagt inn økt ramme som følge av dette bortfallet av tilskudd.

Priser på egenandeler

HBO tar betalt for praktisk bistand, trygghetsalarmene og plass på dagsenteret. Prisene for praktisk bistand er inntektsgradert. For de som har inntekt under 2G (G = grunnbeløpet i folketrygden) bestemmes satsen av staten. De øvrige satsene bestemmer kommunene selv. I forslaget til budsjett foreslås det økning på ca. 10 % for praktisk bistand. Egenandelen på trygghetsalarmer foreslås økt med ca. 33%, noe som vil utgjøre ca. kr 100.000 i økte inntekter. Drift- og vedlikeholdsutgiftene øker med kr 80.000. Egenandelen for husfartjenester utenfor nødvendig praktisk bistand foreslås økt til kr 375 pr. time. Egenandelen for dagsenteret foreslås økt til kr 225 pr. dag.

8.7.6 Ekstra fokus i 2019

1. Kvalitetssikre tildeling av tjenester (ferdigstille dokumentet «Tjenestebeskrivelse for tildeling av helse- og omsorgstjenester i Alvdal kommune»).
2. Gjennomgang av intern arbeidsfordeling/organisering.
3. Systematisere pårørendemedvirkning og arbeidet med å forebygge underernæring hos hjemmeboende pasienter/brukere.

Hvis vi ikke skulle være med i OFU-prosjektet som styrer vårt arbeid med velferdsteknologi ut 2019, ville implementering av velferdsteknologi vært et av fokusområdene. Planen er at alt er ferdig for anskaffelse i 2020 så da blir det et fokus videre.

Enheten har vært igjennom og står ovenfor store forandringer når det gjelder arbeidsfordeling, tildeling av tjenester og innføring av velferdsteknologi. Vi må være endringsdyktige for å klare å gi innbyggerne i Alvdal kommune de helse- og omsorgstjenester de har rett på innenfor den rammen vi har. Fokuset vårt er tjenester med høy kvalitet samtidig som vi må tenke nøye over hvordan vi forvalter våre økonomiske og menneskelige ressurser. Det er vanskelig å se at innsparingene lar seg gjøre uten å tenke mye nytt innenfor enheten og ikke minst på tvers av enheter og andre (FARTT) kommuner.

8.8 Solsida

8.8.1 Enhetens tjenestoområder

Solsida omsorgsheim består av avdeling for pasienter med demenssykdom, avdeling for pasienter med fysisk sykdom eller stort pleiebehov og avdeling kjøkken og vaskeri.

Avdeling kjøkken og vaskeri produserer og leverer mat til institusjon, omsorgsboligene,

Frivilligsentralen og til hjemmeboende. Vaskeriet vasker tøy for beboerne og arbeidstøy for de ansatte samt at de tar på seg noe ekstern vask.

8.8.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Enhetsleder og kontor	2,0
Institusjon, avdelingsledere og pleiepersonell	24,2
Kjøkken, avdelingsleder og kokkepersonell	3,3
Vaskeri	0,9
HTV Fagforbundet	0,6
Sum	31,0

8.8.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
3700	Institusjon, 1. og 2.etasje	15.283	16.311	16.767	
3750	Kjøkken *	3.988	2.438	2.464	
3760	Vaskeri og renhold **		1.801	1.405	
SUM		19.271	20.550	20.637	20.220

*) Ansvar 3750 inneholdt både kjøkken, vaskeri og renhold i 2017.

***) Opprinnelig budsjett 2018 inneholder både vaskeri og renhold på Solsida. Budsjettet for renhold for de 4 siste månedene i 2018 er flyttet til enhet kommunalteknikk på grunn av organisatorisk endring fra og med september 2018. Justert budsjett 2018 inneholder tilførsel av lønnsmidler på 150.000 kr vedr. lønnsoppgjørene i 2018 og nevnte flytting av renholdsutgifter.

8.8.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Avd.ledere delvis inn i turnus	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Redusere antall institusjonsplasser			-1350	-1350	-1350	-1350	-1350	-1350
Redusere merkantil ressurs				-100	-100	-100	-100	-100
Budsjett for renhold på Solsida er flyttet til enhet komm.teknikk	-990	-990	-990	-990	-990	-990	-990	-990
Sum	-1.240	-1.240	-2.590	-2.690	-2.690	-2.690	-2.690	-2.690

8.8.5 Kommentarer/opplysninger til budsjettrammene og endringer i tjenestene/driftnivå

Ansvar 3700

Solsida har to sykehjemsavdelinger. 1.etasje med 11 plasser for beboere med demenssykdom og 16 plasser i 2. etasje for beboere med fysisk sykdom og/eller stort pleiebehov.

Avdelingsledere for 1. og 2.etasje vil fra 2019 få 1 fast dag i turnus i sin avdeling. Innsparingen blir 0,4 årsverk fagarbeiderressurs. At avdelingsleder går inn i turnus med veiledning og oppfølging av beboere og ansatte er ønsket fra både ansatte og pårørende. Den negative konsekvensen dette får er redusert administrativ ressurs som medfører mindre fleksibilitet i forhold til tverrfaglige samarbeidsmøter og andre administrative arbeidsoppgaver.

For tiden har Solsida 2 lærlinger i helsearbeiderfaget. Budsjettforslaget for 2019 innebærer ingen endringer i bemanningsplanen i institusjon. Matpauser er ubetalte.

I forslaget til økonomiplan foreslås det at antall sykehjemsplasser reduseres fra 27 til 23 fra 2021. Dette vil bety at vi beholder sykehjemsavdelinger i SØR og ØST-fløyer av Solsida. NORD-fløyen kan benyttes til omsorgsboliger og lavterskel (under hjemmetjenesten). Denne omstruktureringen forutsetter at SØR-fløyene rehabiliteres og settes i stand til moderne sykehjemsrom med egne bad. Det er også behov for en enhet med ekstra skjerming i avdelingen for beboere med demens. Å benytte NORD-fløyen til omsorgsleiligheter vil kunne være et godt alternativ. Dette skal, sammen med andre alternativ, utredes i 2019.

Det foreslås at den merkantile ressursen reduseres med 0,20 årsverk i 2022, fra 1,0 årsverk som den er nå til 0,8 årsverk. Reduksjonen lar seg gjøre ved økt digitalisering.

Ansvar 3750

Kjøkkenet vil fra 2019 ha 3 kokker i 100% stilling (avdelingsleder medregnet), i tillegg til en helgestilling, en 10% assistent og en lærling i kokkefaget. Kjøkkenet produserer mat til Solsida, til frivilligsentralen, dagsenteret og til andre hjemmeboende. I tillegg er det noe catering. Økte matpriser kan medføre færre kunder eller at brukerne endrer porsjonsstørrelsene.

Det foreslås ingen endring av stillingsressurs i perioden 2019-2026 i budsjett og økonomiplan.

Ansvar 3760

Vaskeriet har ansvar for vask av alt beboertøy, sengetøy osv. og arbeidstøy til de ansatte på huset. I tillegg klesvask til hjemmeboende og noe intern vask for kommunen. Vaskeriet har 0,9 årsverk. Det legges ikke opp til endring av stillingsressurs.

Salgsinntekter/egenandeler

Prisene på salg fra kjøkkenet foreslås økt med i gjennomsnitt 11 %. Tjenester fra vaskeriet foreslås økt med 8 %.

8.8.6 Ekstra fokus i 2019

1. Personsentret omsorg. «Leve hele livet»!
2. Faglig utvikling. Læringsnettverk innenfor ernæring hvor både kjøkken og avdelinger deltar.
3. Nærværarbeid og medarbeiderskap

8.9 Tjenesten for funksjonshemmede

8.9.1 Enhetens tjenesteområder

Tjenesten for funksjonshemmede er i dag delt inn i to avdelinger. Avdeling Solgløtt og avdeling Klokkaregga. Solgløtt har 10 leiligheter, hvor det er 7 beboere som bor og mottar tjenester fra TFF, i tillegg har vi en avlastningsleilighet. Avdeling Klokkaregga fire leiligheter, og i dag er det to beboere. Hver avdeling har sin avdelingsleder. Ansatte med høyskolebakgrunn er dedikert fagansvar som er knyttet til oppfølging og administrering av det faglige arbeidet overfor brukerne. Tjenesten har også ansvar for å yte tjenester for enkelte hjemmeboende i bygda, som er i behov for bistand av ulik grad. I tillegg har tjenesten ansvaret for kommunens BPA-ordning.

Ansatte går i turnus og yter tjenester overfor brukerne ut fra timer som er i vedtak, dette er i hovedsak timer knyttet til praktisk bistand og opplæring og boveiledning.

8.9.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Enhetsleder og avdelingsledere	3,0
Fagansvarlige	2,4
Merkantil	1,4
Ansatte i turnus	40,0
Aktivitetssenteret	1,9
Sum	48,7

Årsverk fra ca. 01.04.2019

	Årsverk
Enhetsleder, avdelingsledere/merkantil	3,0
Ansatte i turnus	32,3
Aktivitetssenteret	1,9
Sum	37,2

8.9.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
3800	TFF egen bolig	8.950	9.030	11.273	16.122
3810	TFF institusjon	90	140	142	102
3820	TFF dagtilbud	398	1.980	1.980	1.849
3830	TFF aktivitetssenter	1.300	-420	-408	-273
SUM		10.738	10.730	12.987	17.800

Justert budsjett 2018 inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018 og 1.980.000 kr tilført i økt budsjettramme i økonomirapport 2/2018.

8.9.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Opprinnelig budsjettramme 2018	10730	10730	10730	10730	10730	10730	10730	10730
Lønnsøkning	600	600	600	600	600	600	600	600
Prisstigning 2018-2019, 2,0 %	70	70	70	70	70	70	70	70
N.N ut turnus	-8654	-8654	-8654	-8654	-8654	-8654	-8654	-8654
N.N. reduksjon i adm., kurs, møter osv.	-1500	-1500	-1500	-1500	-1500	-1500	-1500	-1500
Netto endring timer utenom N.N	-576	-576	-576	-576	-576	-576	-576	-576
Endring i BPA								
Internføring av utg. til nattvakt med HBO tas bort	-900	-900	-900	-900	-900	-900	-900	-900
Reduksjon i andre utgifter enn lønn	-70	-70	-70	-70	-70	-70	-70	-70
Bortfall av refusjon fra kommuner	10920	10920	10920	10920	10920	10920	10920	10920

Red. i ref. fra staten ress.krev. brukere	4380	4380	4380	4380	4380	4380	4380	
Sum	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000

8.9.5 Kommentarer/opplysninger

Ansvar 3800

Brukere som bosetter seg i kommunen i løpet av et år kan fort føre til store endringer som har konsekvenser og som kan gjøre det vanskelig å holde budsjett, spesielt på lønn. Dette har vist seg utfordrende for Alvdal det siste året, med flere brukere som har flyttet til kommunen og mottar tjenester fra TFF. Endring i behov fører til revurderinger av vedtak, som igjen fører til endring av vedtak med antall timer med behov for bistand. Justeringer her vil være avgjørende for årsverksbehov. Årsverksbehov må også ses i sammenheng med antall tjenestemottakere i kommunen til enhver tid. TFF Alvdal har vokst mye over en periode og bør «gå inn for landing» og stabiliseres. Alvdal er et attraktivt sted å bo. Vi har en videregående skole som er god på tilrettelegging for personer med spesielle behov. TFF Alvdal har opparbeidet seg et godt rykte, har dyktige ansatte og fine lokaler slik at vi har muligheter til å ta imot mennesker som trenger bistand. Alvdal kommune har solgt tjenester til nabokommuner som har hatt behov for bistand til avlastning og annen hjelp i form av praktisk bistand. Når disse mottakerne av hjelp velger å bosette seg i Alvdal, som jo er naturlig, etter å ha funnet seg godt til rette her, mister Alvdal kommune refusjonsinntektene fra de kommunene som tidligere kjøpte tjenestene fra oss. Vi blir stående igjen med alle utgifter selv. Dette har helt klart ført til store utfordringer både økonomisk og i forhold til at man har bemannet opp tjenesten over år ut fra timer i vedtak og antall beboere.

Da man ser at bemanningen har vært større enn behov, har det vært nødvendig å ta noen grep. Vi har tatt en ny vurdering av hvor mange timer i døgnet hver enkelt bruker har behov for bistand, noe som er bestemmende for antall årsverk/ansatte. Bemanning i turnus og antall årsverk i administrasjon har vært naturlig å se på i en omstilling i TFF.

Budsjettrammen som foreslås for 2019 er blitt til som et resultat av

- de reviderte vedtakene på de «gamle» brukerne
- vedtak på de nye brukerne
- de nye bemanningsplanene som er lagt på bakgrunn av vedtakene
- bortfallet av nesten 11 mill. kr i refusjon fra andre kommuner som skyldes at brukere har meldt flytting til Alvdal
- beregning av den statlige refusjonen for ressurskrevende brukere med utgangspunkt i vedtakene og dermed ressursinnsatsen på hver enkelt bruker

Det er beregnet at de nye vedtakene genererer 32,3 årsverk i turnus. I tillegg legges det opp til 3 årsverk til ledelse og administrasjon. I sum er dette 11,5 årsverk færre enn pr. november 2018. Vedtakene er med andre ord redusert tilsvarende 11,5 årsverk. Noen av de overtallige vil bli tilbudt arbeid i annen enhet i kommunen. Oppsigelsestiden for de overtallige er 3 måneder. Det betyr at de som blir sagt opp får lønn i 3 måneder fra oppsigelsestidspunktet. Dette medfører lønnsutgifter utover det som i budsjettet er lagt inn til 32,3 årsverk i turnus. De ekstra lønnsutgiftene er beregnet til 960.000 kr. Av dette vil 650.000 kr bli dekt inn av økt refusjon fra staten for ressurskrevende brukere. Resten av merutgiften foreslås dekt inn ved reduksjon i vikarutgiftene. Bemanningen de første månedene i 2019 blir så høy at det ikke vil bli satt inn vikar ved fravær.

Til tross for de omfattende grep som er tatt og som videre skal tas, er den beregnede budsjettrammen for 2019 hele 7 mill. kr høyere enn opprinnelig budsjettramme for 2018 (65 % økning fra 2018). Fra

2020 og utover mener rådmannen det bør være mulig å redusere lønnsutgiftene tilsvarende en rammereduksjon på netto 2,0 mill. kr. For å få dette til må det reduseres både på 1:1-tjenester og 2:1-tjenester i forhold til nåsituasjonen (2018-situasjonen).

Ansvar 3810

Her føres lønn til støttekontakter.

I forhold til støttekontakter bør vi vurdere alternative løsninger i fht «sambruk» av støttekontakt og støttekontaktgrupper, like gjerne som 1:1-kontakt som ofte er i dag. En vet at det sosiale ved dette ofte er mer effektivt enn 1:1. Vi må øke endringsviljen i forhold til type tjenester vi skal yte, selv om vi fortsatt skal gi innbyggerne i Alvdal kommune de helse- og omsorgstjenester de har rett på innenfor den rammen vi har. Vi skal fortsatt ha tjenester med høy kvalitet, samtidig som vi skal tenke gjennom hvordan vi gjør det best ut fra de ressursene vi har.

Ansvar 3820

Her føres lønnsutgifter til boveiledning og kjøp av tjenester. VTA-plassene og kjøp av tjenester i form av ridetilbud føres også her. Som kommentert over, bør en se på om de som mottar boveiledning i hjemmet i form av noen timer i måneden eller i uka, kan gjennomføres av ansatte som allerede er i turnus, fremfor å lage egne oppdragsavtaler med utførere.

Ansvar 3830

Aktivitetssenteret har lønnsutgifter og har ellers et nøkternt budsjett. Med økning i vedproduksjon og et fint område på Kattmoen har vi muligheter for mer salg av ved og ta leieinntekter for lån og bruk av lavvo og område. Flere brukere skaper mer produksjon av varer. Stand på julegata, på midtsommerdager og mandelpotetfestival kan gi god gevinst for det vi investerer i dette, samt at det gir god markedsføring generelt av tjenesten..

8.9.5 Ekstra fokus i 2019

1. Se på nattevaksordningen i hele tjenesten – jobbe med å trygge de ansatte på nattarbeid.
2. Se på potensialet til aktivitetssenter/dagsenter
3. Se på sammensetningen av brukere og hvor hver enkelt skal bo og høre til.

8.10 Landbruk og miljø

8.10.1 Enhetens tjenesteområder

Alvdal og Tynset har felles landbrukskontor der Alvdal er vertskommune. Enheten utfører oppgaver knyttet til landbruks- og miljøforvaltningen som i henhold til lov er lagt til kommunene samt tilskuddsbehandling innen jord- og skogbruksnæringen. Enheten gir rådgivning og følger opp søknader innen både tradisjonell landbruksnæring (jord-/skogbruk), samt tilleggsnæringer. Enheten ivaretar kommunens rolle i pågående prosjekter innen enhetens ansvarsområder. Vi selger skogbrukstjenester til Follidal kommune tilsvarende ca. 0,2 årsverk.

8.10.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
7 ansatte	6,2

8.10.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
4000	Landbruk Alvdal/Tynset	2.036	2.230	2.255	2.230
4200	Kommuneskogen	-61	0	0	-50
4230	Viltfondet	0	0	0	
4240	Rovvilt	0	0	0	
4250	Rovviltfellingslag/-prosjekt	30	0	0	
4280	Tilskudd veterinærtjenesten	34	0	0	
4310	Forenkling utmarksforv.	0	0	0	
4320	Handlingsplan landbruk i Alvdal	0	0	0	
4330	Tilskudd til nydyrking	0	0	0	
Sum		2.044	2.230	2.255	2.180

Kolonnen justert budsjett 2018 inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018.

8.10.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Reduksjon i husleie	-115	-230	-230	-230	-230	-230	-230	-230
Endret refusjon fra kommuner	-40	120	120	120	120	120	120	120
Overskudd fra skogsdrift	-50	-50	-50	-50	-50	-50	-50	-50
Sum	-205	-160	-160	-160	-160	-160	-160	-160

8.10.5 Kommentarer/opplysninger

Ansvar 4000

Enheten har kontorlokaler i tidligere rektorbolig på Storsteigen. Hedmark fylkeskommune eier lokalet. Gjeldende leieavtale utløper 30/9-19. Leien har vært svært høy og det forventes en betydelig reduksjon i husleie hvis det skal være aktuelt for kommunen å fortsatt leie der. Det er i budsjettrammen for 2019 lagt inn en reduksjon i husleien på 115.000 kr. Fra 2020 og utover er det lagt inn 230.000 kr i redusert husleie. Budsjettrammen for 2019 innebærer at antall årsverk blir uendret fra 2018-budsjett, dvs. fortsatt 6,2 årsverk. Hvis antall årsverk skal reduseres må dette skje i overensstemmelse med Tynset kommune.

Ansvar 4200 Kommuneskogen og 4230 Viltfondet

Det legges opp til lik aktivitet i både kommuneskogen og viltfondet i 2019 som i 2018. For første gang på mange år budsjetteres det med overskudd fra kommuneskogen. Overskudd i kommuneskogen har tidligere år vært som en «bonus» å regne. Viltfondet er selvfinansierende.

Ansvarene 4240 – 4330 Rovvilt, Fellingslag, veterinær, forenkling utm.forv., handl.plan, nydyrking

Enheten følger opp Alvdals rolle som vertskommune for det interkommunale fellingslagsprosjektet «Mer effektiv skadefelling for en styrket beitenæring» mellom kommunene Engerdal, Os, Tolga, Rendalen, Tynset, Alvdal og Follidal, tenkt varighet 2017-2020.

Landbruksprosjektet «Levende landbruk» med fokus på mjølk- og kjøttproduksjon på storfe sammen med Tynset kommune ble avsluttet i 2018, mens et samarbeidsprosjekt med Tynset med fokus på forenkling av utmarksorganisering/-forvaltning for bl.a. økt næringsutvikling innen jakt og fiske ble startet opp i 2018 og løper gjennom hele 2019.

Kommunen ved landbruksenheten søkte også i 2018 om midler fra Miljødirektoratet til en forstudie som skal se på muligheter for et eventuell biogassanlegg i regionen. FIAS er utøvende prosjektleder, men alle ti kommunene deltar med egeninnsats i forstudiet.

Enheten skal på tross av stramt budsjett finne tiltak som følger opp tiltak i landbruksdelen av kommunens vedtatte næringsplan.

Tilskudd til nydyrking føres her (styrt av KOSTRA). Tilskuddet finansieres fra kraftfondsmidlene, jfr. kommunestyre-vedtak.

8.10.5 Ekstra fokus i 2019

1. Husleiekontrakt fornyes (flytting?) – forventes betraktelig redusert i str.order kr 150.000,-
2. Lønnsutvikling
3. Dra i gang partnerskapet med Hedmark Fylkeskommune, Fylkesmannen i Innlandet

8.11 Kultur

8.11.1 Enhetens tjenesteområder

Tjenesteområdene er:

Folkebibliotek, skolebibliotek, kulturskole, folkebad, kino, planlegge og koordinere utleie/bruk av Alvdalshallen og Alvdal kulturstue, Alvdals museer, kulturminneforvaltning, idrett, spillemiddelsøknader, Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, samarbeid med lag og foreninger, saksbehandling, sekretær for barne- og ungdomsrådet, arrangementer og utstillinger på biblioteket, lokalhistorisk arkiv, folkehelserådet, ungdomsklubb, arrangementer på Husantunet i samarbeid med lag og foreninger.

8.11.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Svømmehall	0,1
Ungdomsklubb	0,1
Kino	0,4
Bibliotek og skolebibliotek	2,0
Kulturskole	2,3
Administrasjon	2,0
Sum	6,9

8.11.3 Netto driftsutgift/budsjetttramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
5000	Kulturadministrasjon og aktiviteter	1.220	1.073	1.089	1.463
5020	Kino	405	459	462	292
5030	Alminnelige kulturformål	110	162	162	185
5040	Museum	159	198	198	178
5060	Idrett og støtte til andres idrettslag	169	174	174	157
5070	Svømmehall	56	74	74	67
5075	Aktivitetshuset Glimt	22	0	0	0
5080	Barne- og ungdomsrådet	11	0	0	0
5100	Folkebibliotek	1.436	1.361	1.372	1229
5110	Skolebibliotek	450	497	505	531
5120	Kulturskole	1.415	1.452	1.469	1.267
	Sum	5.453	5.450	5.505	5.370

Kolonnen justert budsjett 2018 i tabellen inneholder tilførsel av lønnsmidler vedr. lønnsoppgjørene i 2018.

8.11.4 Endringer i tjenestetilbud/driftnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kulturskolen: Ansette rektor, rekruttere flere elever og ha mer gruppeundervisning	-285	-435	-435	-435	-435	-435	-435	-435
Kinodrift: Omlegging og/eller redusert tilbud	-100	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Uspesifisert utgiftsreduksjon, dette utredes admin. og politisk i 2019		-500	-500	-500	-500	-500	-500	-500
Sum	-385	-1.145	-1.145	-1.145	-1.145	-1.145	-1.145	-1.145

8.11.5 Kommentarer/opplysninger om budsjetttrammer og endringer i tjenestetilbud/driftnivå

På grunn av store økonomiske utfordringer samlet for kommunen foreslår rådmannen at driften i enhet kultur finansieres med 50.000 kr fra integreringstilskudd flyktninger i 2019. I tillegg foreslås det å finansiere driften i 2019 med bruk av 20.000 fra gamle fondsmidler. Disse to «grepene» er ikke bærekraftige da fondsmidler er engangsmidler og bruken av integreringstilskudd må tas ned fra 2020 og utover og fases helt ut fra 2024 ettersom mye tyder på at det blir færre flyktninger å bosette fra 2019 og utover.

Ansvar 5000 Administrasjon

Økt stillingsressurs (80%) står for hele økningen. Dette knytter seg til behov ved Sjulhustunet – idrett og kultursal. For å imøtekomme den uspesifiserte rammereduksjonen på 0,5 mill. kr fra 2020 og utover, kan for eksempel salg av 50% stillingsressurs være aktuelt å vurdere i løpet av 2019.

Ansvar 5020 Kino

I budsjettforslaget reduseres netto utgiften med 170.000 kr. Dette skjer ved at lønnsutgiften halveres, samtidig som billettinntektene reduseres med kun 25 %. Hvordan dette skal løses i praksis må vurderes nærmere tidlig i 2019.

Ansvar 5040 Museer

Gjelder Husantunet. Budsjett 2018 videreføres i 2019.

Ansvar 5100 Folkebibliotek

På grunn av stillingsreduksjon på 0,53 årsverk (ved naturlig avgang) våren 2018 ble åpningstiden redusert fra 22 timer til 16 timer pr. uke. Biblioteket er ikke lenger åpent på mandager og åpningstiden er redusert på onsdager. I budsjettet for 2019 legges det opp til en videreføring av nåværende åpningstider. Selvbetjente bibliotek blir i andre kommuner ikke tatt i bruk for redusere ressurs eller åpningstid, men for å gi publikum et bedre tilbud og utvidet åpningstid. Å innføre et slikt system ønskes vanligvis velkomment, men det er ressurskrevende i etableringsfasen.

Ansvar 5110 Skolebibliotek

Kommunen har skolebibliotekar i 100 % stilling. Fram til oktober 2018 hadde vi 4 skolebibliotek. Etter at nyskola ble tatt i bruk har vi 3. Skolebibliotekaren server også biblioteket ved Storsteigen videregående skole. Hedmark fylkeskommune betaler for dette.

Ansvar 5120

Budsjettrammen for kulturskolen foreslås redusert med 295.000 kr sammenlignet med opprinnelig 2018-budsjett. Da forutsettes det at avtalen om innleie av rektor fra Tolga kommune avsluttes og at stilling som rektor lyses ut. Lykkes man med dette, vil kommunen redusere sine utgifter knyttet til rektor med om lag 145.000 kr. Det andre som foreslås er å øke elevbetalingen med 150.000 kr. Dette er en økning på 50 % fra 2018-budsjett. Det legges til grunn at antall elever øker med nesten 50 % uten at dette skal bety nevneverdig økt stillingsressurs. Enhetsleder og rektor mener Alvdal kommune har et stort potensiale for rekruttering av flere elever til kulturskolen. En forutsetning for å nå budsjettmålet, er at elevtallsøkningen i hovedsak skjer i aktiviteter med gruppeundervisning. Kulturskolen selger tjenester til andre, bl.a. dirigenttjenester, for et betydelig beløp.

Budsjettramme fra 2020-2026:

Rådmannen foreslår et ytterligere kutt i budsjettramme på kr 745.000 i 2020 sammenlignet med 2019-budsjett. Av dette mener man 150.000 kr kan legges inn som kutt i budsjettrammen til kulturskolen. Enhetsleder og rektor mener det er mulig å øke antall elever ytterligere fra 2019-nivået. Av det foreslåtte kuttet på 745.000 kr er 500.000 kr lagt inn som et uspesifisert kutt. Rådmannen foreslår at arbeidet med å utrede enhet kultur gjenopptas i januar 2019.

For å skaffe seg grunnlag for neste års budsjettprosess bør administrativt og politisk nivå i Alvdal kommune bruke 1. halvår 2019 til å vurdere kulturtilbudene som kommunen skal yte, det vil si både omfang og kvalitet på kulturtjenestene i tillegg til organisatorisk plassering. Arbeidet kan for eksempel gjøres ved at politisk komite gjenopptar sitt arbeid som stoppet opp tidligere i år.

Salgsinntekter/egenandeler:

Enhetsleder har salgsinntekter innen kino, svømmehall og kulturskolen. Det foreslås ingen endring av billettprisene i kino og svømmehall fra 2018 til 2019. Egenandelen for deltakelse i kulturskolen foreslås økt økt fra 1.465 kr pr. semester til 1.500 kr. Prisen for halvt semester foreslås økt fra 732 kr til 800 kr. Det foreslås innført egen sats for voksne elever. Det foreslås 2.000 kr pr. semester som sats.

8.11.6 Ekstra fokus i 2019

1. Redusere kinounderskuddet/omlegging
2. Øke elevtallet ved strategisk rekruttering i kulturskolen; barn, unge og voksne.
3. Arrangementer/billettsalg

8.12 Kommunalteknikk**8.12.1 Enhetens tjenestoområder**

Enheten har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger, for den kommunale vannforsyning, for kommunale avløp inklusive rensesanlegg, samt brøyting, strøing og vedlikehold av kommunale veier.

8.12.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Administrasjonen: Enhetsleder, ingeniør, avdelingsleder og merkantil	3,2
Renhold, inkl. 0,3 årsverk som fagleder	8,3
Driftsoperatører	6,2
Sum	17,7

I administrasjonen har vi 4 personer hvorav 3 har hel stilling. Antall renholdere er 14, eventuelt 13, avhengig av hvem som får renholdsjobben på Aukrustsenteret. To av de ansatte renholderne har full stilling. Antall driftsoperatører er 7 hvorav 6 har full stilling.

8.12.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
6100-6110	Nyborg og Dalsegga (1. etasjen)	66	22	22	7
6200	Barnehagebygninger	1.514	1.328	1.355	250
6205	Øwretun barnehage bygning				804
6210	Plassen skole bygning	805	738	744	536
6220	Steigen skole bygning	1.050	780	784	61
6230	Alvdal Barneskole bygning		549	570	2.002
6240	Ungdomsskolen bygning	1.348	1.401	1.435	1.113
6300	Solsida bygning	1.165	1.634	1.990	2.749
6310	Solbakken	-151	-459	-459	-106
6400	Utleieboliger, de kommunalt eide	-1.302	-1.196	-1.196	-1.334
6430	Solgløtt og Klokkaregga	-399	-485	-482	-474
6440	TFF-bygg adm.delen	225	77	82	197
6500	Park og grønt	250	302	302	248
6510	Jonstadbygget	-164	-49	-49	
6520	Samfunnshuset og Aukr.senteret	391	575	585	31
6525	Aukrustsenteret				518
6530	Svømmehallen	947	962	972	815
6540	Brannstasjonen	185	172	172	224
6545	Midt-Hedmark brann og redningsvesen		2.400	2.400	2.400
6550	Alvdalshallen		373	387	1.065
6560	Alvdal Kulturstue		0	0	296
6600-6610	Kommunale veier og vei- og gateløp	1.166	1.236	1.236	1.307
Sum		7.563	10.360	10.850	12.710

8.12.4 Endringer i tjenestetilbud/driftsnivå 2019-2026, beløp i hele tusen kr

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Endring driftsutg. nåv. Plassen bhg.	-400	-630	-630	-630	-630	-630	-630	-630
Endring driftsutg. Steigen skole	-730	-730	-730	-730	-730	-730	-730	-730
Endring driftsutg. Plassen skole	-230	-230	-230	-230	-230	-230	-230	-230
Endring driftsutg. Sjulhustunet	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060
Endring driftsutg. samfunnshuset	-150	-150	-150	-150	-150	-150	-150	-150
Endring driftsutg. Aukrustsenteret	115	115	115	115	115	115	115	115
Budsjett for renhold på Solsida, flyttet fra enhet Solsida	890	890	890	890	890	890	890	890
Jonstad Auto utgår	50	50	50	50	50	50	50	50
Leieinntekter industritomt på Plassen	-90	-90	-90	-90	-90	-90	-90	-90
Endring egeninnsats investeringer	150	200	250	250	250	250	250	250
Sum								

8.12.5 Kommentarer/opplysninger

I tabellen over inneholder kolonnen justert budsjett 2018 tilførsel av lønnsmidler på 150.000 kr vedr. lønnsoppgjørene i 2018 og 340.000 kr som er flyttet fra enhet Solsida ettersom renholderne på Solsida organisatorisk ble flyttet til enhet kommunalteknikk med virkning fra september 2018.

På grunn av store økonomiske utfordringer samlet for kommunen foreslår rådmannen at driften i kommunalteknikk finansieres med 150.000 kr fra integreringstilskudd flyktninger i 2019. Dette «grepet» er ikke bærekraftige da bruken av integreringstilskudd må tas ned fra 2020 og utover og fases helt ut fra 2024 ettersom mye tyder på at det blir færre flyktninger å bosette fra 2019 og utover.

Ansvar 6000 - 6050 Administrasjonen, biler, traktor og renholdere

Utgiftene vedr. administrasjonen, bilene, traktoren og renholderne budsjetteres og regnskapsføres på ansvarsene 6000 – 6050. Både i budsjett og regnskap fordeles utgiftene basert på fordelingsnøkler ut på

- byggene som kommunen er eier av
- veier, gatelys og parkeringsplasser som kommunen eier
- park og grønt tilhørende kommunen
- vann og avløpsnett som kommunen eier
- renseanlegget
- investeringer som kommunen gjennomfører

Netto utgifter som fordeles som nevnt over er for 2019 kr 9.528.000.

En av driftsoperatørene har sagt opp sin stilling og fratrer i november 2018. Pga midlertidig ansettelsesstopp blir ikke stillingen lyst ut før i 2019. Vi må få på plass en vikar i påvente av avklaring rundt prosessen med overtallighet i kommunen. Det er budsjettet med den vakante stillingen i 2019. Det er vedtatt at kommunen overtar drift og vedlikehold av Aukrustsenteret. I tillegg er den nye bygningsmassen på Sjulhustunet større enn de byggene som kommunen enten selger eller tar ut av drift. Kommunen har med andre ord mer bygningsmasse å drifte nå enn tidligere noe som betyr at antall vaktmesterårsverk ikke kan/bør reduseres.

Avdelingsleder for uteseksjonen skal i perioden des. 2018 – juli 2019 ut i 80 % ulønnet permisjon. Vi planlegger å leie inn tidligere avdelingsleder i noe av tiden i tillegg til at en av driftsoperatørene tar over noen av avdelingsleders oppgaver i permisjonsperioden. Budsjettet er satt opp ut i fra en normalsituasjon noe som gjør at kommunen har budsjettmidler til å kjøpe noen tjenester fra private, hvis dette skulle vise seg nødvendig.

Forslaget til investeringer i 2019 vil bety at egeninnsatsen (dvs. administrativ ressurs) går ned fra 2018 til 2019. Reduksjonen er beregnet til 150.000 kr og skyldes i hovedsak at Sjulhustunet nå er ferdigstilt.

Ansvar 6100 Kommunehuset og Dalsegga

Utgiftene vedr. kommunehuset og 1. etasjen i Dalsegga fordeles ut på de enhetene som bruker byggene basert på areal som de enkelte enheter bruker (ganger, toaletter og annet fellesareal er ikke iberegnet). Derfor er det kun utgifter vedr. kommunalteknikk sine egne kontorer som budsjett- og regnskapsmessig belaster kommunalteknikk sitt budsjett/regnskap. I Dalsegga holdt kulturskolen til fram til september 2018. Nå er lokalene de holdt til i ledige. Det betyr at kommunalteknikk p.t. ikke har leieinntekter på disse lokalene. P.t. er det uvisst hvem som skal bruke lokalene i 2019. Alle kontorene i kommunehuset er p.t. i bruk.

Barnehagebyggene, dvs. «Gamle» Plassen barnehage, Øwretun barnehage og «Nye» Plassen barnehage

Plassen skole tas i bruk som barnehage fra desember 2018. Deler av 1. etasje som ikke benyttes holdes på lav temperatur og hele 2. etasje stenges av ved trapperom. Renholdsressursen for barnehagen øker fra 45% til 50 %. Dette er noe knapt i forhold til barnehagens ønskede bruk av areal.

Kommunen har sagt opp avtalen om leie av brakker i Plassen barnehage med virkning fra 1/1-19.

Barna som har hatt tilhold i brakkene flyttes over til tidligere Plassen skole i desember 2018.

Budsjettet for forvaltning/drift/vedlikehold i nåværende Plassen barnehage og i tidligere Plassen skole er satt opp basert på at de yngste barna flytter til tidligere Plassen skole i august 2019 slik at nåværende Plassen barnehage stenges av i august 2019. Bygget planlegges solgt. Budsjettet for Øwretun barnehage er en videreføring av 2018-budsjettet justert for lønns- og prisøkning.

Ansvar 6220 Tidligere Steigen skole

Det er lagt inn kun 61.000 kr til FDV. Dette skal dekke festeavgift, forsikringer, kommunale eiendomsgebyr og grunnvarme i deler av bygningsmassen. Bygningene på tidligere Steigen skole kan mao ikke benyttes i 2019. Dersom deler av lokalene skal brukes i 2019, må enhet kommunalteknikk enten tilføres økt budsjetttramme (fra annen enhet), få beskjed om hvor midlene skal tas fra innenfor egen budsjetttramme eller at utleie skjer til selvkost.

Ansv. 6230 Alvdal Barneskole, 6550 Alvdalshallen og 6560 Alvdal Kulturstue, inkl. uteanleggene Sjulhustunet med Alvdal Barneskole, Alvdal Kulturstue og Alvdalshallen ble tatt i bruk 15. oktober. Dette er nå Alvdals nye storstue som også overtar funksjonen til samfunnshuset. Det er budsjettet med 2,5 årsverk til renhold og 1,0 årsverk til vaktmestertjeneste. Det er ikke budsjettet med ekstra renhold ved arrangementer i helgene, samt vask av idrettshallen mellom skolens bruk på dagtid og kveldsaktiviteter på ukedager. Det er lagt inn 650.000 kr i leieinntekter hvorav 100.000 kr gjelder frisklivssenteret.

6240 Ungdomsskolen

FDV videreføres som for 2018.

6300 og 6310 Solsida og Solbakken

2,2 årsverk til renhold ble flyttet fra enhet Solsida til enhet kommunalteknikk i september 2018. I tillegg til arealet denne ressursen har dekket, skal også lavterskel Solsida og fellesareal Solbakken renholdes uten at kommunalteknikk øker stillingsressursen. Her er utfordringen å løse renholdet slik at det ikke sliter på personalet, men søke muligheter f.eks gjennom organisert opplæring/språkpraksis i samarbeid med NAV og flyktnings-tjenesten. Ombygging av Solsida med flere omsorgsboliger vil påvirke renholdsbehovet fra 2021 og utover. Det pågår arbeid med å utarbeide kostnadsberegning bl.a.

for å oppgradere sør- og østfløy til funksjonelle sykehjemsrom, og bygge om nord-fløy til funksjonelle sykehjemsrom.

6400 – 6440 Utleieboliger og Solgløtt admin.-delen

De fleste utleieboligene er utleid, mange av dem til flyktninger. Forefallende vedlikeholdsoppgaver gjennomføres i kommunale utleieboliger med egeninnsats fra driftsoperatører. Vedlikeholdkartlegging skal gjennomføres i regi av egne ansatte i 2019. Dette skal gi grunnlag for vedlikeholdsplan og investeringsbehov. Rømningsvei på Solgløtt er ikke optimal mht. brukere i bygningen. Vippevindu må byttes ut, og rømning via taket og ned på bakken må sikres. Kostnad innarbeides i 2020-budsjettet.

6500 Park og grønt

Vi har en avtale med Meskano på Tynset om plenklipping og klipping av busker på kommunens grøntarealer.

Ansvar 6510 Jonstadbygget

Ble solgt høsten 2018.

Ansvar 6520 Samfunnshuset

Det har vært en forutsetning at når Sjulhustunet ble tatt i bruk, skulle samfunnshuset stenges for bruk. Dette er fulgt opp i budsjettet for 2019. Temperaturen om vinteren vil bli holdt på ca 5 grader. Skytterlaget vil fortsatt kunne bruke miniatyrskytebanen i kjelleren. Utstyr fra kjøkkenet er flyttet over til Sjulhustunet.

Ansvar 6525 Aukrustsenteret

Det er vedtatt at kommunen tar over forvaltning, drift og vedlikehold av hele bygget fra og med 1. januar 2019. Dette betyr at kommunen pådrar seg utgifter utover de man har hatt i 2018 og tidligere. I budsjettet er det lagt inn 0,5 årsverk til renhold, 0,25 årsverk til vaktmestertjeneste, kr 75.000 til vedlikehold og kr 200.000 til oppvarming. Det er lagt inn 200.000 kr i leieinntekter for 2019. I tillegg er det lagt inn midler til større vedlikehold i investeringsbudsjettet.

Ansvar 6540-6445 Brannstasjon og brannvesen

Tilskuddet til MHBR for 2019 er i kroner det samme som for 2018, jfr. styrevedtak i MHBR 19.06.2017. Tilskudd for Alvdal kommune er kr 2.398.000.

Ansvar 6530 Svømmehallen

Driftes videre som normalt. Ventilasjonssystemet trenger reparasjon. Det er bl.a. lekkasje på kjøleanlegg. Kjøleanlegget er 23 år. Normal levetid er 14-16 år. Det er problemer med korrosjon på komponenter i maskinrommet pga fuktighet fra utjevningsbassenget. Dette influerer også på sikringer og strømtilførsel. Prisantydning for reparasjon er kr 120.000. Vedlikeholdsposten er uendret på kr 140.000 som sist år. Det nærmer seg behov for store investeringer for å opprettholde drift.

Ansvar 6600 og 6610 Kommunale veier og vei- og gateløys

Kommunen har drifts- og vedlikeholdsansvaret for gang- og sykkelvei og gateløys fra Steimokrysset til Plassen iht. fylkestingssak 16/11 datert 12.04.2011. Vedtakets pkt 2;

«drift og vedlikehold opprettholdes som kommunalt ansvar inntil omklassifiseringsbehov er klarlagt».

Videre i pkt. 3;

«spørsmålet om å ta opp alle eksisterende kommunale gang- og sykkelveger langs fylkesveg bør vurderes samtidig med en eventuell gjennomgang av hvilke veiger som skal bestå som fylkesveg».

Vårt budsjett inneholder disse kostnadene. Det samme gjelder gang- og sykkelvei opp Huseidalen.

Ansvar 6730 Nytt industriområde på Plassen

Leieinntekter fra industritomt Plassen der serverparken for bitcoin etablerer seg.

Inntekter

Husleiene i de kommunalt eide boligene/leilighetene foreslås som for 2018, det vil si ingen endring. Husleiene ble sist endret for 2017. Kommunen har eksterne leietakere i kommunehuset, i 1. etasjen i Dalsegga, i ungdomsskolen og i kjelleren på samfunnshuset. Leietakerne her betaler husleie etter egne avtaler. Husleien i boliger/leiligheter som kommuner driver framleie av, bestemmes bl.a. av husleien som kommunen betaler til huseier.

Selvkostområdene vann, avløp og renovasjon

Selvkostområdene «lever» sitt eget liv ettersom de er selvfinansierende. Den kommunale vannforsyningen koster 2.372.000 kr brutto, inkl. kalkulatoriske renter og avdrag. De største utgiftspostene er lønn, energi og løpende vedlikehold. Kommunen har 1.730.000 kr på fond vedr. vann. Dette er midler som er såpass «gamle» at de må brukes de nærmeste årene. Det foreslås å bruke 598.000 kr av fondsmidlene i 2019. Dette resulterer i at gebyret for vann foreslås redusert med 11 % fra 2018 til 2019.

Avløpsnett og renseanlegg koster brutto 4.682.000 kr inkl. kalk. renter og avdrag. De største utgiftspostene er lønn, kjemikalier i renseanlegget og løpende vedlikehold. Kommunen har 1.063.000 kr på fond vedr. avløp. Det foreslås å øke gebyret for avløp med 9,0 % fra 2018 til 2019.

For mer detaljerte opplysninger vises det til eget dokument utarbeidet av Momentum. Dokumentet følger som vedlegg til budsjettsaken.

8.12.6 Ekstra fokus i 2019

1. Avhending eller gjenbruk av kommunale bygninger. Fokus på tidligere Steigen skole, samfunnshus og «gamle» Plassen barnehage.
2. Utnytte enhetens kompetanse og ressurs på effektiv måte gjennom fordeling av arbeidsoppgaver der alle får utnyttet sin kapasitet maksimalt. Jobbe for teamfølelse og godt arbeidsmiljø gjennom omstillingsprosessen.
3. Utarbeide klare arbeidsinstrukser og oppgavefordeling. Avklare hvilke oppgaver kommunalteknikk skal utføre innenfor sitt tjenesteområde, informere andre enheter.

8.13 Diverse

8.13.1 Enhetens tjenesteområder

«Enhet» Diverse har inneholdt utgifter knyttet til tjenester som kommunen har det finansielle ansvaret for og som ikke har vært plassert under kommunens ordinære driftsenheter. I fjor og i år har vi flyttet en del av disse utgiftspostene til ordinære driftsenheter. Dette gjelder «Personaltiltak», «OU-ordningen» og «Skjenkekontrollen» som er flyttet til enhet organisasjon og service. Videre er utgiftene vedr. privat barnehage flyttet til enhet Alvdal barnehage. Tilskuddet til private fysioterapeuter er flyttet til enhet helse. Utgiftene til skoleskyssen er flyttet til Alvdal Barneskole og overføringen til Midt-Hedmark brann- og redningsvesen er flyttet til enhet kommunalteknikk. Det som da gjenstår under «enhet» diverse er rådmannskontoret, avsetningen til neste års lønnsoppgjør, felles grunnskole, politisk virksomhet, tilskudd til kirkelig fellelsråd, tilskudd til andre trossamfunn,

plan/byggesak/geodata, diverse råd og revisjon/kontroll. Fra og med 2019 ligger NAV Alvdal sitt budsjett under «enhet» Diverse. NAV Alvdal er lagt hit fordi NAV opphørte som egen enhet den 1/9-18. Fra da er NAV Alvdal lagt under Tynset kommune etter vertskommunemodellen. De to kommunalt ansatte ved NAV-kontoret i Alvdal skiftet fra 1/9-18 arbeidsgiver fra Alvdal kommune til Tynset kommune.

8.13.2 Årsverk pr. oktober 2018

	Årsverk
Rådmannen	1,0
Politisk ledelse	1,1 *
Sum	2,1

*) Dette er ordfører og varaordfører. De er ikke ansatt, men valgt og har dermed verv.

8.13.3 Netto driftsutgift/budsjettramme pr. ansvar, beløp i hele tusen kr

Ans.nr	Ansvarstekst	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	Just. budsj. 2018	Budsjett 2019
3300-3330	NAV Alvdal				3.328
7000	Rådmannskontoret	1.100	1.167	1.182	1.202
7010	Personaltiltak	1.209	*		
7020	LEAN	45			
7090	Avsatt til lønnsoppgjør		2.000	2.000	2.000
7100	OU-ordningen	169	*		
7200	Privat barnehage	2.547	**		
7220	Felles grunnskole	3.149	2.575	2.575	2.680
7230	Felles skolefritidsordning	15	0	0	0
7240	Skoleskyss	1.729	1.830	1.830	****
7300	Tilskudd til private fysioter	1.166	***		
7310	Skjenkekontroll	-30	*		
7410-7430	Politisk virksomhet	2.090	1.877	1.877	1.895
7500	Kirkelig fellesråd, andre trossamfunn	2.300	2.263	2.263	2.175
7600-7620	Plan, byggesak og geodata	1.898	2.745	2.745	3.150
7650	Brannvesen	2.398	****		
7710	Diverse råd	69	53	53	53
7800-7810	Revisjon og kontroll	484	513	513	576
Sum		20.338	15.023	15.023	17.060

*) Budsjett og regnskap for ansvarsnumrene 7010, 7100 og 7310 er fra og med 2018 flyttet til enhet organisasjon og service.

***) Budsjett og regnskap for ansvarsnummer 7200 er fra og med 2018 flyttet til enhet Alvdal barnehage.

****) Budsjett og regnskap for ansvarsnummer 7300 er fra og med 2018 flyttet til enhet helse.

*****) Budsjett og regnskap for ansvarsnummer 7650 er fra og med 2018 flyttet til enhet kommunalteknikk.

8.13.4 Kommentarer/opplysninger

Ansvar 7000 Rådmannskontoret

Utgiftene her er rådmannens lønn, pensjonspremie, arbeidsgiveravgift, kjøregodtgjøring, telefon og eventuelle utgifter i forbindelse med møter arrangert av rådmannen.

Ansvar 7090 Avsatt til lønnsoppgjøret

Det avsettes samme beløp (kr 2,0 mill.) i 2019 som det ble avsatt i 2017 og 2018. Det er en viss usikkerhet i forhold til om beløpet vil dekke hele lønnsoppgjøret.

Ansvar 7220 Felles grunnskole

Her budsjetteres Alvdal kommunes andel av utgiftene vedr. skolesamarbeidet med Tynset, Folldal og Tolga (det såkalte TATO-samarbeidet). For 2019 anslås kostnaden å bli 550.000 kr.

Ansvar 7410-7430 Politisk virksomhet

Dette gjelder godtgjøring til ordfører, varaordfører, formannskapsmedlemmer, kommunestyremedlemmer. Det utbetales grunn-godtgjøring til medlemmene i formannskapet og kommunestyret. I tillegg får medlemmene møtegodtgjøring pr. møte de deltar i. Det ytes også godtgjøring for tapt arbeidsfortjeneste til de som har krav på dette. I tillegg budsjetteres det med utgifter til enkel servering, kjøre- og reiseutgifter, telefon osv.

Ansvar 7500 Kirkelig fellesråd og andre trossamfunn

Kommunen har det økonomiske ansvaret for kirkelig fellesråd (i Alvdal kalt Alvdal Sokneråd). Det kommunale tilskuddet dekker lønn m/sos. utgifter til de ansatte innen soknerådet pluss andre driftsutgifter som soknerådet har for å drifte og ta vare på kirkene og kirkegårdene. Tilskuddet for 2018 er 2.035.000 kr. For 2019 foreslås dette økt til 2.050.000 kr.

Ansvar 7600-7620 Plan, byggesak og geodata

Tjenesten ytes av Tynset kommune. For 2019 har Tynset satt opp disse budsjetttrammene:

• Plan	kr 1.551.000
• Bygge- og delingssaker	« 668.000
• Oppmåling	« 1.353.000
• NØGIS	« 102.000
Totalt	kr 3.674.000

Beløpene er netto utgift, det vil si at gebyrinntekter er trukket fra. Erfaringer de siste årene viser at aktiviteten i plan og byggesak i Tynset ble lavere enn det man la til grunn da Tynset satte opp budsjettet. Basert på dette har vi samlet lagt inn 3.250.000 i 2019-budsjettet. Det betyr at vi har lagt oss 424.000 kr lavere enn det Tynset kommune har gjort på vår andel av utgiftene.

Ansvar 7800 Revisjon og kontroll

Kommunen kjøper revisjonstjenesten fra Revisjon Fjell IKS. Sekretærtjenesten for kontrollutvalget kjøpes fra Kontrollutvalg Fjell IKS. Budsjettet for begge disse selskapene vedtas av representantskapene. Økningen i Alvdals andel er hhv. 4,6 og 3,2 %. Dette er mer enn lønns- og prisvekst.

Ansvar 7900-7910 Næringsfond og kraftfond

Ansvar 7900 kommunens Tiltaksfond (næringsfond). Saldo pr. 28/11-18 er kr 2.580.000. Fondet er ikke tilført midler fra fylkeskommunen i 2018 og det budsjetteres heller ikke med tilførsel av midler i

2019. Fondskapitalen forvaltes gjennom enkeltsaker løpende i henhold til gjeldende vedtekter og retningslinjer. Det settes derfor ikke opp budsjett.

Ansvar 7910 kommunens Kraftfond. Saldo pr. 28/11-18 er kr 250.000. I 2019 budsjetteres det med;

- Medlemskap i Destinasjon Røros, kr. 162.000.
- Opplev Alvdal, kr. 43.000 til BID/Utviklingsprosjekt og kr. 50.000 som kommunal andel drift.
- Drift Bo i Alvdal, kr. 15.000.
- Støtte til drift av turistinformasjon ved Aukrustsenteret kr. 20.000.
- Nydyrkingstilskudd, maks. kr. 500 pr. dekar inntil 25 dekar pr. dyrkingsplan. Budsjetttramme kr. 75.000.
- Kr. 120.000 til støtte for tiltak innen kulturelatert virksomhet med søknadsfrist 1. februar.
- Utarbeidelse av områdeplan Paureng – Sjøberg gård, kr. 100.000 for kjøp av tjeneste.
- Kjøp av førstelinjetjeneste kr. 75.000.
- I henhold til omstillingsmatrise overføres kr. 195.000 til Serviceenheten for finansiering av administrativt næringsarbeid.
- Det settes av kr. 50.000 til påkommende saker.
- Det settes av kr. 100.000 til å bygge opp igjen fondskapital.

Eksempler på prosjekter/tiltak det ikke er funnet budsjettmidler til er;

- Skilt- og kartprosjekt. Alvdal Turforening har gjennomført betydelig og kvalitativt veldig god tilrettelegging med sti og løypenett og tilhørende skilting. I tillegg har frivilligheten løftet fram viktige kulturminner og severdigheter som kunne markedsføres og tilrettelegges bedre.
- Nasjonal turistvei Rondane.

9. Hovedoversikter drift

9.1 Budsjettskjema 1A

Budsjettskjema 1A - drift - felles inntekter og felles utg.					
	Vedtatt	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	bud 2018	2019	2020	2021	2022
	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>
Skatt på inntekt og formue	-60 000	-63 000	-63 000	-63 000	-63 000
Skatteutjevning (inntektsutj.)	-10 200	-8 420	-8 420	-8 420	-8 420
Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning	-81 865	-85 840	-87 240	-87 240	-87 240
Distriktstilskudd	-4 435	-4 560	-4 560	-4 560	-4 560
Skjønnsmidler	-1 000	-850	-850	-850	-850
Skatt på eiendom	-11 100	-11 500	-11 500	-11 500	-11 500
Andre generelle statstilskudd	-12 400	-7 100	-4 800	-1 800	-800
Konsesjonskraftinntekter	-500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum frie disponible inntekter	-181 500	-182 770	-181 870	-178 870	-177 870
Renteinntekter bankinnskudd og	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Utbytte	-300	-300	-300	-300	-300
Renteutg. og andre finansutg.	4 450	6 130	7 870	9 300	9 050
Avdrag på lån	10 300	10 950	11 100	10 100	10 240
Netto finansutgifter	13 450	15 780	17 670	18 100	17 990
Avsetning til disp.fond	860	-	1 150	1 360	1 620
Avsetning av integreringstilskudd	11 700	6 800	4 500	1 500	500
Avsetning til kraftfondet	300	300	300	300	300
Bruk av disposisjonsfondet		-2 470			
Netto avsetninger	12 860	4 630	5 950	3 160	2 420
Overført til inv.regnskap	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Avskrivinger	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Til fordeling drift	-161 690	-168 860	-164 750	-164 110	-163 960
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	161 690	168 860	164 750	164 110	163 960
Overskudd/underskudd	-	-	-	-	-

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2026

Budsjettskjema 1A - drift - felles inntekter og felles utg.				
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2023	2024	2025	2026
	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>
Skatt på inntekt og formue	-63 000	-63 000	-63 000	-63 000
Skatteutjevning (inntektsutj.)	-8 420	-8 420	-8 420	-8 420
Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning	-87 240	-87 240	-87 240	-87 240
Distriktstilskudd	-4 560	-4 560	-4 560	-4 560
Skjønnsmidler	-850	-850	-850	-850
Skatt på eiendom	-11 500	-11 500	-11 500	-11 500
Andre generelle statstilskudd	-300	-300	-300	-300
Konsesjonskraftinntekter	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum frie disponible inntekter	-177 370	-177 370	-177 370	-177 370
Renteinntekter bankinnskudd og	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Utbytte	-300	-300	-300	-300
Renteutg. og andre finansutg.	8 850	8 650	8 450	8 350
Avdrag på lån	10 340	10 440	10 540	10 640
Netto finansutgifter	17 890	17 790	17 690	17 690
Avsetning til disp.fond	1 400	1 080	920	980
Avsetning av integreringstilskudd	-	-	-	-
Avsetning til kraftfondet	300	300	300	300
Bruk av disposisjonsfondet				
Netto avsetninger	1 700	1 380	1 220	1 280
Overført til inv.regnskap	1 500	1 500	1 500	1 500
Avskrivninger	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Til fordeling drift	-164 280	-164 700	-164 960	-164 900
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	164 280	164 700	164 960	164 900
Overskudd/underskudd	-	-	-	-

9.2 Budsjettskjema 1B

Budsjettskjema 1B - driftsrammer enhetene					
	Vedtatt	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	bud 2018	2019	2020	2021	2022
	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>
Til fordeling drift (skjema 1A)	-161 690	-168 860	-164 750	-164 110	-163 960
Org- og serviceenheten	14 732	14 160	13 940	13 740	13 540
Flyktningjenesten	0	0	0	0	0
Alvdal barnehage	18 370	16 450	16 670	16 720	16 770
Steigen skole	7 000				
Plassen skole	6 480				
Alvdal Barneskole	4 760	19 580	18 220	18 220	18 330
Alvdal ungdomsskole	10 320	10 170	9 650	9 700	9 750
Helse	14 340	14 200	15 080	15 130	15 130
NAV sosial	3 365				
Hjemmebasert omsorg	11 980	12 960	13 000	13 800	13 800
Solsida	20 550	20 220	20 220	18 870	18 870
Tjenesten for funksjonshemmede	10 730	17 800	15 800	15 800	15 800
Landbruk og miljø	2 230	2 180	2 110	2 110	2 110
Kultur	5 450	5 370	4 640	4 640	4 640
Kommunalteknikk	10 360	12 710	12 520	12 320	12 320
"Enhet" Diverse	15 023	17 060	16 900	17 060	16 900
Avskrivninger	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum drift	161 690	168 860	164 750	164 110	163 960

Budsjettskjema 1B - driftsrammer enhetene				
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2023	2024	2025	2026
	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>	<i>i 1000 kr</i>
Til fordeling drift (skjema 1A)	-164 280	-164 700	-164 960	-164 900
Org- og serviceenheten	13 540	13 590	13 590	13 590
Flyktningjenesten	0	0	0	0
Alvdal barnehage	16 870	17 210	17 210	17 210
Steigen skole				
Plassen skole				
Alvdal Barneskole	18 330	18 330	18 430	18 530
Alvdal ungdomsskole	9 810	9 850	9 850	9 850
Helse	15 130	15 180	15 180	15 180
NAV sosial				
Hjemmebasert omsorg	13 800	13 800	13 800	13 800
Solsida	18 870	18 870	18 870	18 870
Tjenesten for funksjonshemmede	15 800	15 800	15 800	15 800
Landbruk og miljø	2 110	2 110	2 110	2 110
Kultur	4 640	4 690	4 690	4 690
Kommunalteknikk	12 320	12 370	12 370	12 370
"Enhet" Diverse	17 060	16 900	17 060	16 900
Avskrivninger	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum drift	164 280	164 700	164 960	164 900

9.3 Økonomisk oversikt drift

Økonomisk oversikt drift	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Beløp i tusen kroner		inkl. endringer		
<i>Driftsinntekter</i>				
Brukerbetalinger	10 486	9 995	9 988	9 001
Andre salgs- og leieinntekter	20 398	20 674	20 024	21 178
Overføringer med krav til motytelse	26 093	37 113	37 813	46 482
Rammetilskudd	99 670	97 500	99 500	95 842
Andre statlige overføringer	12 180	12 964	13 114	12 823
Andre overføringer	375	180	180	596
Skatt på inntekt og formue	63 000	60 000	58 000	59 527
Eiendomsskatt	11 500	12 000	11 100	12 538
Andre direkte og indirekte skatter	2 200	1 200	500	694
Sum driftsinntekter	245 902	251 626	250 219	258 682
<i>Driftsutgifter</i>				
Lønnsutgifter	140 629	142 783	142 254	142 318
Sosiale utgifter	29 495	29 522	28 918	25 401
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	30 900	32 253	31 420	33 908
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	32 233	29 842	29 642	29 194
Overføringer	7 537	15 035	9 200	11 539
Avskrivninger	7 883	8 080	8 000	8 237
Fordelte utgifter	-11 065	-7 704	-7 479	-8 754
Sum driftsutgifter	237 612	249 811	241 955	241 842
Brutto driftsresultat	8 290	1 815	8 264	16 840
<i>Finansinntekter</i>				
Renteinntekter og utbytte	1 380	1 280	1 360	1 707
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån	-	40	40	650
Sum eksterne finansinntekter	1 380	1 320	1 400	2 357
<i>Finansutgifter</i>				
Renteutgifter og låneomkostninger	6 133	5 015	4 465	3 429
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-	-
Avdrag på lån	10 950	14 346	10 300	16 905
Utlån	-	640	40	1 242
Sum eksterne finansutgifter	17 083	20 001	14 805	21 576
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-15 703	-18 681	-13 405	-19 219
Motpost avskrivninger	8 000	8 000	8 000	8 237
Netto driftsresultat	587	-8 866	2 859	5 859
<i>Interne finanstransaksjoner</i>				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	-	6 940	-	11 879
Bruk av disposisjonsfond	11 345	18 795	12 792	12 586
Bruk av bundne fond	2 529	2 180	2 104	2 099
Sum bruk av avsetninger	13 874	27 915	14 896	26 565

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2026

Overført til investeringsregnskapet	1 500	1 500	1 500	1 500
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	-	-	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	11 700	14 194	12 900	21 495
Avsatt til bundne fond	1 261	3 355	3 355	2 489
Sum avsetninger	14 461	19 049	17 755	25 483
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-	-	-	6 940

10.1 Budsjettskjema 2A

	Budsjett	Budsjett	Regnskap
	2019	2018	2017
Investeringer i anleggsmidler	5 920 000	97 322 000	120 231 602
Utlån og forskutteringer			525 200
Kjøp av aksjer og andeler	700 000	600 000	605 166
Avdrag på lån	1 100 000	1 000 000	603 954
Ekstraordinære avdrag på lån			
Dekning av tidligere års udekket			
Avsetninger			2 303 193
Årets finansieringsbehov	7 720 000	98 922 000	124 269 115
Bruk av lånemidler	-2 500 000	-62 000 000	-86 437 179
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 100 000		-787 305
Tilskudd til investeringer		-16 000 000	-7 048 189
Mottatte avdrag på utlån/refusjoner	-300 000	-600 000	-400 000
Ekstraordinære avdrag utlån			-2 210 243
Momskompensasjon	-250 000	-17 222 000	-22 621 889
Andre inntekter		-600 000	-221 371
Sum ekstern finansiering	-6 150 000	-96 422 000	-119 726 176
Overført fra driftsbudsjettet	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Bruk av disp.fond	-70 000	-1 000 000	-3 042 939
Bruk av bundne avsetninger			
Sum finansiering	-7 720 000	-98 922 000	-124 269 115
Udekket	-	-	-

10.2 Budsjettskjema 2B

		Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
		2019	2020	2021	2022	2023
1	Telefonisystem	120 000				
2	Nyborg, brannsikring	100 000				
3	Nyborg, ventilasjon/kjøling	100 000				
4	Omgjøring på Steigen skole (FS - DS -AS)	200 000				
5	Fiber mellom kommunale bygg	200 000				
6	Erverv grunn Steigen skole/Kvennbekkdalen	900 000				
7	Utvidelse av Alvdal kirkegård	1 200 000				
8	Tannklinikken	500 000	3 130 000			
9	Ombygging Solsida/bemannet omsorgsbolig	150 000	4 300 000			
10	Aukrustsenteret	150 000	1 200 000			
11	Bil i hjemmetjenesten		200 000			200 000
12	Plassen skole - tak		560 000			
13	Vedlikehold kommunale boliger		400 000	400 000	400 000	400 000
14	Nytt tak på Dalsegga			190 000		
15	Bil kommunalteknikk			250 000		
	Sum	3 620 000	9 790 000	840 000	400 000	600 000
16	Alvdal øst R4, VA og annen infrastruktur	1 100 000				
17	Vedlikehold kummer og anlegg VA	500 000				
18	Pumpestasjon på Moan	700 000				
19	VA-plan		750 000			
20	Ny vannledning i tilknytning til Sjulhusveien		2 000 000			
21	Utvidelse kommunalt avløpsnett Strømmen					2 000 000
	Sum sjølkost	2 300 000	2 750 000	-		2 000 000
	Sum totalt	5 920 000	12 540 000	840 000	400 000	2 600 000
	Finansiering:					
	Momsrefusjon	250 000	1 800 000	100 000	70 000	70 000
	Fond	70 000	240 000			
	Salg av Jonstad	3 100 000				
	Salg av Plassen barnehage		1 500 000			
	Lån	2 500 000	9 000 000	740 000	330 000	2 530 000

10.3 Økonomisk oversikt investeringer

	Budsjett	Budsjett	Regnskap
Inntekter	2019	2018	2017
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-3 100 000		-884 305
Overføringer med krav til motytelse	-250 000	-16 600 000	-7 048 189
Andre inntekter			-124 370
SUM INNTEKTER	-3 350 000	-16 600 000	-8 056 864
Utgifter			
Lønn og sosiale utg.			107
Kjøp av varer/tjenester som inngår i kommunal tjenesteprod.	5 670 000	80 100 000	97 537 203
Kjøp av ferdige tjenester			72 402
Overføringer	250 000	17 222 000	22 621 889
Intern overføring			
SUM UTGIFTER	5 920 000	97 322 000	120 231 601
Avdrag på lån	1 100 000	1 000 000	603 954
Ekstraord. avdrag lån			
Utlån			525 200
Kjøp av aksjer og andeler	700 000	600 000	605 166
Dekning av tidligere års udekket			
Avsetning til bundne inv.fond			2 303 193
SUM FINANSIERINGSBEHOV	4 370 000	82 322 000	116 212 250
Bruk av lån	-2 500 000	-62 000 000	-86 437 179
Mottatte avdrag utlån	-300 000	-600 000	-2 610 243
Mottatte ekstraord. avdrag utlån			
Momskompensasjon		-17 222 000	-22 621 889
Overført fra driftsbudsjettet	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Bruk av disposisjonsfond	-70 000	-1 000 000	-3 042 939
Bruk av bundne inv.fond			
SUM FINANSIERING	-4 370 000	-82 322 000	-116 212 250
UDEKKET	0	0	0

11. Prislister**Barnehageplass:**

	Sats 2018	Sats jan.-juli 19	Sats aug.-des. 19
Barnehageplass 5 dager pr uke	2 910,00	2 990,00	3 040,00
Barnehageplass 4 dager pr uke	2 460,00	2 540,00	2 580,00
Barnehageplass 3 dager pr uke	1 900,00	1 970,00	2 000,00
Barnehageplass enkeltdag	235,00	300,00	300,00
Kost 5 dager pr. Uke	315,00	350,00	350,00
Kost 4 dager pr. Uke	260,00	290,00	290,00
Kost 3 dager pr. Uke	210,00	230,00	230,00
30 % søskenmod 5 dager pr uke	-873,00	-897,00	-912,00
30 % søskenmod 4 dager pr uke	-738,00	-762,00	-774,00
30 % søskenmod 3 dager pr uke	-570,00	-591,00	-600,00
50 % søskenmod 5 dager pr uke	-1 455,00	-1 495,00	-1 520,00
50 % søskenmod 4 dager pr uke	-1 230,00	-1 270,00	-1 290,00
50 % søskenmod 3 dager pr uke	-950,00	-985,00	-1 000,00

Skolefritidsordningen:

	Sats 2018	Sats 2019
Sfo - over 20 timer pr. Uke	2 740,00	2 820,00
Sfo - 15-20 timer pr. Uke	2 270,00	2 340,00
Sfo - 10-15 timer pr. Uke	45,00	50,00
Sfo - under 10 timer pr. Uke	50,00	55,00
Sfo - ekstra dag	300,00	320,00
Sfo - ekstratime	50,00	55,00
Feriesfo, dagsats	272,00	320,00
Kost er heretter inkludert	16,00	
30 % søskenmoderasjon - over 20 t/uke		-846,00
50 % søskenmoderasjon - over 20 t/uke		-1 410,00
30 % søskenmoderasjon - 15-20 t/uke		-702,00
50 % søskenmoderasjon - 15-20 t/uke		-1 170,00
30 % søskenmoderasjon - 10-15 t/uke		-15,00
50 % søskenmoderasjon - 10-15 t/uke		-25,00
50 % søskenmoderasjon - under 10 t/uke		-16,50
30 % søskenmoderasjon - under 10 t/uke		-27,50

Hjemmebasert omsorg

	Sats 2018	Sats 2019
Hjemmehjelp inntil 2 g	205,00	205,00
Hjemmehjelp 2 g - 3 g	678,00	750,00
Hjemmehjelp 3 g - 4 g	1 140,00	1 260,00
Hjemmehjelp 4 g - 5 g	1 695,00	1 900,00
Hjemmehjelp over 5 g	2 169,00	2 400,00
Hjemmehjelp enkelttimer til sjølkost	375,00	375,00
Leie av trygghetsalarm	226,00	300,00
Ambulerende vaktmester (husfar)	226,00	375,00
Dagsenter	175,00	225,00

Solsida

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2026

	Sats 2018	Sats 2019
Korttidsopphold	160,00	160,00
Middag hjemmeboende vanlig porsjon	81,00	90,00
Middag hjemmeboende stor porsjon	120,00	135,00
Middag hjemmeboende halv porsjon	50,00	55,00
Tørrmat hjemmeboende	15,00	20,00
Middag	85,00	95,00
Kost korttid oms.Hybel	80,00	90,00
Lunsj	20,00	25,00
Kaffe	20,00	20,00
Tøyvask	65,00	70,00
Tøyvask m/stryking	74,00	80,00
Rulling av duker m.M.	50,00	60,00

Kulturskolen

	Sats 2018	Sats 2019
Egenandel kulturskole, pris pr. semester	1 465,00	1 500,00
Egenandel kulturskole voksne, pris pr. semester		2 000,00
Leie av instrument, pris pr. semester	300,00	320,00
Kulturskole halvt semester, gjelder ikke voksne	732,00	800,00
Søskenmoderasjon, pr. semester	-357,00	-365,00
Moderasjon for flere aktiviteter pr. semester	-357,00	-365,00

Sjølkostområdene vann, avløp og renovasjon

	2018	2019
Vanngebyr fast	300,00	300,00
Vanngebyr akonto	6,51	5,27
Vann.Bolig 0-100	651,27	553,58
Vanng.Bolig 100-200	1 302,55	1 107,17
Vanngebyr (nær.)	300,00	300,00
Vanng.A. Konto(nær)	6,51	5,27
Vanng.Fast (dr.Bygn)	300,00	300,00
Vanng.A konto (dr.B)	6,77	5,48
Vanng.Dr.Bygning	1 400,00	1 400,00
Vanng. Fast fritid	300,00	300,00
Vann, pr m3	6,51	5,27
Vanngb.Fritid 0-100	677,00	548,37
Vanng.Fritid 100-200	1 354,00	1 096,74
Vannmålerleie	100,00	100,00
Vann næring	300,00	300,00
Vanngb. Næring	1 400,00	1 400,00
Festeavgift	393,00	393,00
Kloakk fast	800,00	800,00
Kloakkgb.A konto	21,79	24,19
Kloakkg.Bolig 0-100	2 178,75	2 374,84

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2026

Kloakkg.Bol. 100-200	4 357,50	4 749,68
Kloakkg. A konto s.F	11,00	11,99
Kloakkg. Fast (nær.)	800,00	800,00
Kloakk.Aknto.(næring	21,79	24,19
Kloakkg.Næring	2 600,00	2 600,00
Kloakk fast dr.Bygn	800,00	800,00
Kloakk aknto (dr.Byg	21,79	24,19
Kloakk dr.Bygn.	2 600,00	2 600,00
Kloakkg.Fast fritid	800,00	800,00
Kloakk, pr.M3	21,79	24,19
Kloakkgeb 0-100 bra	2 178,75	2 418,41
Kloakkgeb fritid	4 357,50	4 836,83
Septikrenovasjon	1 086,00	1086,00
Septiktøm.Årlig	2 172,00	2172,00
Septikrenov. U/wc	219,00	219,00
Septikren.Fellesanl.	916,00	916,00
Septikrenov.Hytte	438,00	438,00
Septikren. Hytte u/w	219,00	219,00
Tømmeavg liten tank	551,00	551,00
Tømmeavg stor tank	658,00	658,00
Tømming septiktank	1 417,00	1417,00
Fjernet vannfase	896,00	896,00
Ekstratømming septik	2 171,00	2171,00
Transport septiktømm	1 491,00	1491,00
Renovasjonsgebyr std	2 746,00	2 800,92
Renovasjonsgeb mini	2 159,00	2 212,98
Till.10-20 m.Fra vei	375,00	375,00
Dunk for restavfall	160,00	160,00
Kjøp av ekstrasekk	10,00	20,00
Papir ekstrasekk(næ)	16,00	16,00
Fradrag kompostering	200,00	200,00
Hytterrenovasjonsgeb.	812,00	829,05

Beløpene er eks. moms.

12. Behandling og vedtak i kommunestyret

Formannskapetets innstilling:

1. Skattøret for 2019 fastsettes til høyeste lovlige sats fastsatt av Stortinget. Skatteanslaget settes til 63,0 mill. kroner for 2019.
2. I medhold av Lov om eiendomsskatt til kommunane av 1975 §§ 2 og 3 skal utskrivningsalternativ a, faste eiendommer i hele kommunen benyttes for skatteåret 2019. I medhold av eiendomsskatteloven fritar kommunestyret eiendomsskatt for bygninger som er hjemlet i lovens § 7 i henhold til egne lister. Eiendomsskattesatsen fastsettes generelt i hht § 12 a,b og c til 7.0 promille og for Verker og Bruk i hht §12 e til 7 promille. Eiendomsskatten skal betales i 4 terminer, 20. mars, 20. juni, 20. september og 20. november. Ved taksering- og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte rammer og retningslinjer for taksering vedtatt av kommunestyret 31.10.2013. Bunnfradrag benyttes ikke.
3. Gebyr- og betalingssatser vedtas slik de framgår i kapittel 11 i budsjettdokumentet og i eget vedlegg.
4. Driftsbudsjettet for 2019 vedtas slik det framgår av budsjettskjema 1A og 1B i kapittel 9.1 og 9.2 i budsjett - og økonomiplandokumentet 2019-2026.
5. Investeringsbudsjettet for 2019 vedtas slik det framgår i kapittel 10 i budsjett – og økonomiplandokumentet 2019 - 2026. Det tas opp 2.530.000 kr i lån i 2019. Lånet nedbetales over 20 år.
6. Økonomiplanen 2019 – 2029 vedtas slik det framgår av budsjettskjema 1A og 1B i kapittel 9.1 og 9.2 og i kapittel 10 i budsjett - og økonomiplandokumentet 2019-2026.

Behandling i kommunestyret 20/12-18:

Korrigert punkt 2 i innstillingen til vedtak. Forslag fra administrasjonen:

- I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 bokstav a) skal det skrives ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen i 2019.
- Det skrives ut skatt på et særskilt skattegrunnlag som følge av at produksjonsutstyr og installasjoner ikke skal medtas i takstgrunnlaget når de tidligere verk og bruk skal takseres og regnes som næringseiendom fra 2019. Det særskilte skattegrunnlaget er differansen mellom ny takst for objektene fra 2019 og skattegrunnlaget i 2018. Grunnlaget skal i 2019 være redusert med én syvendedel (jf. overgangsregel til §§ 3 og 4 første punktum). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 7 promille.
- Eiendomsskattesatsen fastsettes til 7 promille for alle skattepliktige eiendommer.
- I medhold av eiendomsskatteloven § 7 fritar kommunestyret eiendom i henhold til egne lister.
- Eiendomsskatten skal betales i 4 terminer; 20. mars, 20. juni, 20. september og 20. november i skatteåret.
- Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter av 31.10.2013.
- Utskriving av eiendomsskatt for skatteåret 2019 er basert på takster fastsatt ved siste alminnelige taksering med virkning fra år 2014.

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Skattøret for 2019 fastsettes til høyeste lovlige sats fastsatt av Stortinget. Skatteanslaget settes til 63,0 mill. kroner for 2019.

2.

- I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 bokstav a) skal det skrives ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen i 2019.
- Det skrives ut skatt på et særskilt skattegrunnlag som følge av at produksjonsutstyr og installasjoner ikke skal medtas i takstgrunnlaget når de tidligere verk og bruk skal takseres og regnes som næringseiendom fra 2019. Det særskilte skattegrunnlaget er differansen mellom ny takst for objektene fra 2019 og skattegrunnlaget i 2018. Grunnlaget skal i 2019 være redusert med én syvendedel (jf. overgangsregel til §§ 3 og 4 første punktum). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 7 promille.
- Eiendomsskattesatsen fastsettes til 7 promille for alle skattepliktige eiendommer.
- I medhold av eiendomsskatteloven § 7 fritar kommunestyret eiendom i henhold til egne lister.
- Eiendomsskatten skal betales i 4 terminer; 20. mars, 20. juni, 20. september og 20. november i skatteåret.
- Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter av 31.10.2013.
- Utskriving av eiendomsskatt for skatteåret 2019 er basert på takster fastsatt ved siste alminnelige taksering med virkning fra år 2014.

3. Gebyr- og betalingssatser vedtas slik de framgår i kapittel 11 i budsjettdokumentet og i eget vedlegg.

4. Driftsbudsjettet for 2019 vedtas slik det framgår av budsjettskjema 1A og 1B i kapittel 9.1 og 9.2 i budsjett - og økonomiplandokumentet 2019-2026.

5. Investeringsbudsjettet for 2019 vedtas slik det framgår i kapittel 10 i budsjett – og økonomiplandokumentet 2019 - 2026. Det tas opp 2.530.000 kr i lån i 2019. Lånet nedbetales over 20 år.

6. Økonomiplanen 2019 – 2029 vedtas slik det framgår av budsjettskjema 1A og 1B i kapittel 9.1 og 9.2 og i kapittel 10 i budsjett - og økonomiplandokumentet 2019-2026.